

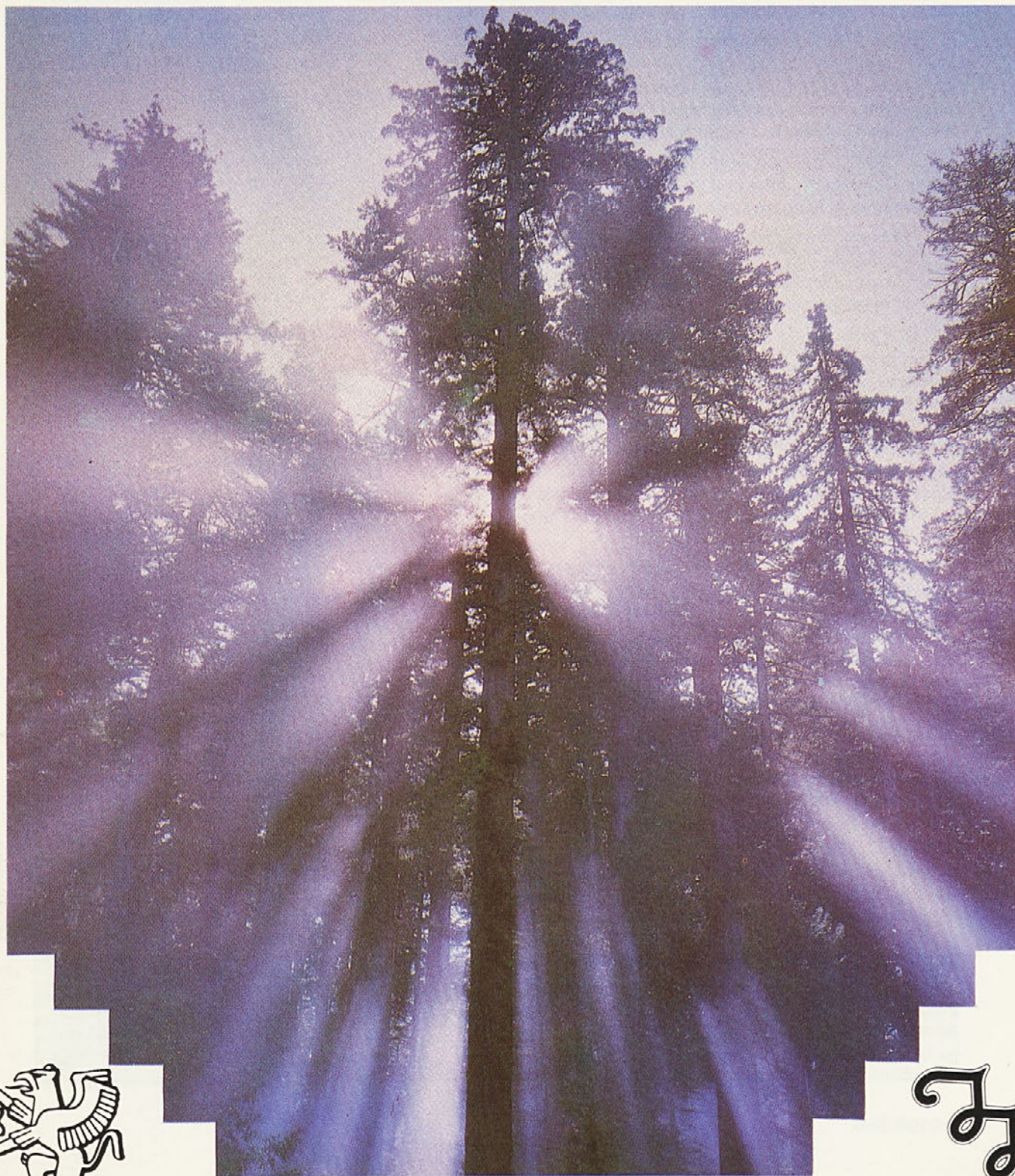
KUŽNICA
STAVNA KABELJA
V DOLU

1990

aER

5.

Delovno mesto postaja privilegij

Vsak dan znova smo priča velikih pretresov, ki jih doživljajo kolektivi zaradi ekonomskih in političnih sprememb v naši družbi.

Ena najbolj bolečih posledic prehoda v tržno gospodarstvo je vedno večja brezposelnost, vedno večje število iskalcev zaposlitve, vedno več socialno ogroženih delavcev in njihovih družin.

Podatki kažejo, da je bilo na koncu lanskega leta v naši republiki blizu 35.000 brezposelnih delavcev, od tega celo več kot polovica mlajših od 26 let, blizu 30 odstotkov, tj. več kot 10.000 pa jih je delo iskalo prvič.

Številke, ki se zastrašujoče povečujejo v letošnjem letu in predvidevanja o tem, da bo letos v Sloveniji nezaposlenih že 150.000 delavcev, dajo slutiti, da bo resnično težko obdržati delovno mesto, še težje pa bo za mlade sploh pridobiti oz. zagotoviti prvo službo.

Tako postaja delovno mesto privilegij, ki ne bo nikomur vnaprej dan, ampak si ga bo moral vsak izboriti s svojim znanjem in sposobnostmi.

Konkurenca znanj, sposobnosti in delovne učinkovitosti bi morala priti do veljave v vsakem delovnem okolju in to bi moral biti osnovni kriterij pri kadrovskih rešitvah in sistemu nagrajevanja v slehernem okolju.

Tudi v našem kolektivu vemo, da nas je za obseg proizvodnje, ki ga dosegamo in glede na finančne rezultate oz. uspešnost poslovanja preveč, preveč tako v proizvodnji kot tudi v režiji. Število zaposlenih se sicer zadnji dve leti znižuje, vendar bo morala prav nova organiziranost podjetja in nov, bolj stimulativen sistem nagrajevanja izločiti tisto, kar ne zagotavlja optimalnih rezultatov. To so zakonitosti tržnega gospodarstva, pravila, ki v razvitem svetu že veljajo, pravila, ki omogočajo in zagotavljajo učinkovitost sistema.

Na te posege se pripravljamo tudi mi, želimo pa si, da bi bili čim manj boleči. Toda medtem ko gospodarstvo ječi pod bremenom ukrepov ekonomske stabilizacije in ko razpolaga le še z 38 % družbenega proizvoda, ko je že velik delež gospodarstva nelikviden, ko je vsak dan več stečajev, pa vsa nadgradnja našega sistema teh reformskih ukrepov še ne občuti.

Zato so upravičene zahteve vseh tistih, ki glasno in vztrajno zahtevamo, da se bremena stabilizacije enakomerneje porazdelijo v naši družbi, med vse nas. Le bolj pravična porazdelitev bremen bo omogočila, da bomo lažje premagali današnjo težko situacijo in še težji jutrišnji dan. Če postaja delovno mesto dobrina oz. privilegij, za katerega se bo moral vsak med nami v podjetjih sproti dokazovati, predvsem s svojim znanjem in odnosom do dela, pa bo moralo delovno mesto postati privilegij tudi v družbenih dejavnostih, v občinskih in republiški upravi, skratka na vseh ravneh družbe. Če bo to spoznanje prišlo do vseh ravni in do posameznika v družbi, potem je pričakovati tudi uspehe reformskih ukrepov.

Vaša glavna in odgovorna urednica

GLASILO KEMIČNE, GRAFIČNE
IN PAPIRNE INDUSTRIJE

CELJE, JUNIJ 1990

LETNIK XXIX – številka 5

časopisni svet

jožica bratuša, greta doberšek, milena
dobročinšek, marjana filipič, stanka hojnik,
romana johan, marjana palir, tomaž pečnik,
jožica radelič, aleš žerovnik

glavna in odgovorna urednica

sonja krašovec

tehnično vodstvo

marjan herman

uredila

jasna rode
tone škerbec

oblikovanje naslovne strani

služba oblikovanja

tisk

aero grafika
za tiskarno drago vračun

naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor
aero – celje, kocenova 4
tel. 24-011, int. 84 in 85

po mnenju republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo,
št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka
od prometa proizvodov
glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.200 izvodov

Rado Faktor – predsednik sindikata podjetja Aero Grafika

Z Radom Faktorjem smo se pogovarjali o sindikatu v podjetju Aero Grafika, o delovanju, o zbiranju pristopnih izjav, o novi poti, ki jo je ubral republiški branžni sindikat, o pogajalskih in zaščitniških vlogi sindikata in še o čem. Preberite in se aktivno vključite v delovanje sindikata!

Kaj bo potrebno v sindikatu podjetja Aero Grafika najprej narediti in na katerih področjih?

Najprej bo potrebno pridobiti zaupanje članstva v sindikat, v katerega so se včlanili in ob dobrem informiranju začeti s spreminjanjem miselnosti do nove vloge sindikata naše dejavnosti. Na področju delovnih razmer bo potrebno še marsikaj postoriti, kajti pri novi proizvodnji so bile storjene napake in resnici na ljubo, so prenekateri prostori v poletnem času podobni naravnim savnam. Med prioritete naloge pa sodijo osebni dohodki. Če nam je »morda« našo vodstvo dajalo samo tiho podporo pri našem odločanju o osamosvojitvi, bi lahko sedaj »morda« spregovorilo o obliki povišanja osebnih dohodkov.

Kaj ljudje pričakujejo od novega sindikata in tudi od novega vodstva sindikata?

Na to vprašanje bi morali po vsej verjetnosti odgovoriti člani stanovskega – grafičnega sindikata, toda postavil se bom v njihovo vlogo in odgovoril v imenu njih: »Eni pričakujemo sigurno večje premike, drugi manjše in tretji nič.« Mislim, da večina pričakuje večje premike, kajti za svoje zaposnike so tokrat izbrali res delovne ljudi, zato bi želel, da bi tudi z vašo podporo dosegli zastavljene programske usmeritve novega sindikata. Vsi člani se morajo zavedati, da so tisti, ki dajejo predloge preko svojih zaupnikov in da smo mi tisti, ki sledimo glas večine, kar pomeni, da so vse odločitve – delo vseh nas!

Včlanjevanje v grafični sindikat je v vašem podjetju že potekalo. Koliko delavcev se je vključilo vanj?

V našem podjetju Aero Grafika se poteka včlanjevanje v SINDIKAT-PAPIRNE GRAFIČNE IN ČASOPISNO INFORMATIVNE, ZALOŽNIŠKE TER NOVINARSKO DEJAVNOSTI SLOVENIJE. Z velikim zadovoljstvom lahko izjavim, da se je v veliki meri pokazala zavest članov, v kateri sindikat se včlanjujejo in s tem dokažejo, da mislijo s polno mero

odgovornosti. Do 18. maja 1990 se je včlanilo 508 članov od 603 po stanju zaposlenih 1. aprila 1990, kar znaša 84,2 %. V končni zelo dober izid ne dvomim, kajti le malo bo tistih, ki ne bodo dali svojega podpisa za naš sindikat grafičarjev.

Grafični sindikat se je odcepil od republiškega. Kako bo delo potekalo po samostojni poti?

Ta definicija ni povsem točna (od republiškega), kar se (stanovski) grafični sindikat v okviru republike združuje v Sindikat dejavnosti, za katerega smo podpisali pristopne izjave. Naše predsedstvo ni podpiralo kandidate Mihe Ravnika, ker smo smatrali, da predstavlja sinonim za režimski sindikat in ne zagotavlja možnosti prenove sindikata, kar nam je še potrjeval predlog kandidatov, ki so bili ob-

Rado Faktor

činski, medobčinski in republiški funkcionarji za člane predsedstva RS ZSS. Zato smo sprejeli sklep, da izdelamo Pravilnik o financiranju in delitvi članarine s poudarkom na materialni samostojnosti Sindikata dejavnosti. Zato smo predsedniki v naši dejavnosti ustavili odvajanje članarine, do pridobitve lastnega žiro računa. To pomeni, da se bo odliv članarine od dosedanje zmanjšal za polovico, kar pomeni v naši blagajni sindikata večji skupni znesek.

Kje pričakujete največ dela na sindikalnem področju?

Na katerem področju bo največ dela je težko reči. To kar sem naštel v »pričakovanju članstva od novega sindikata«, že napoveduje veliko dela. Morda se bo pokazalo šele kasneje na katerem področju bo potrebno vložiti največ truda. Dela bo dovolj, v to naš odbor ne dvomi.

Kako si predstavljate pogajanja z vodstvom podjetja?

Pogajanje z vodstvom je povsem nova oblika v delovanju sindikata. Pri podpisovanju kolektivne pogodbe se bosta morali obe strani zavedati, da je kolektivna pogodba obvezujoča za

obe – vodstveno strukturo in opozicijo – sindikat. V pogajanjih bo moral veljati razum, kajti obe strani sta v soodvisnosti. Zgodilo se bo marsikaj, kar dosedaj ni bila praksa, ko si bo potrebno pogledati iz oči v oči in se končno pogovoriti o odgovornosti.

Kako ocenjujete sedanje razmere v slovenskem sindikalnem gibanju?

Moja ocena o sedanjih razmerah v sindikalnem gibanju je samo ena in to slabot! Moje razmišljanje o svobodnem sindikatu? Svoboden je, toda finančno odvisen od vodstva ali lastnika firme!

Neodvisni, sindikat ponuja Tomšič. Toda odkod denar za plačevanje profesionalnih predstavnikov in strokovnih služb? Morda s pomočjo stranke, kar pa pomeni, da je strankarski. Moje razmišljanje gre v preteklost, o zelo dobro organiziranem grafičnem sindikatu in organiziranosti sindikatov v Evropi po branžah. Mislim, da vsak delavec išče sebi enakega in tako vidim v svoji viziji sindikata samo branžo, ki je brez vmesnih članov (občinskih, medobčinskih, regijskih) povezan z bazo.

Bo več različnih sindikatov v podjetju razbilo enotnost delavcev in njihovo »moč«?

To vprašanje bi sprejel že kot odgovor, kajti vsako razbijanje pomeni slabitev moči in povečanje stroškov za usposabljanje lastnih kadrov. Sindikat je lahko močan, z usposobljenimi kadri, z isto miselnostjo, zaupanjem in množičnim članstvom.

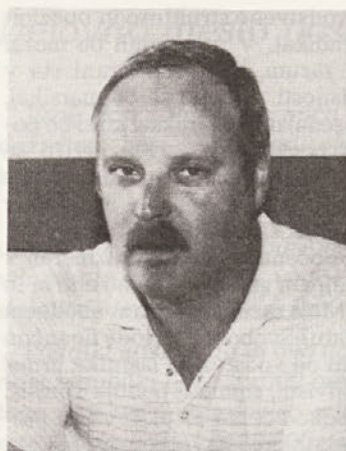
Jasna Rode

Marjan Mirnik – predsednik sindikata podjetja Aero Celje

Marjana Mirnika novega predsednika sindikata podjetja Aero Celje smo povprašali o prihodnjem delu Svobodnega sindikata podjetja Aero Celje. Povedal nam je naslednje:

»Najprej bo potrebno začeti z včlanjanjem v svobodni sindikat. Temu bi lahko rekel obnavljanje članstva in pridobivanje članov v sindikat. Uspeh pa bo odvisen od predsednika in zaupnikov. Mislim, da je to prvi in osnovni cilj sindikata v Aeru, saj se bo s tem preverilo obstoječe stanje.

Na pristopni izjavi so zapisani splošni pogoji in pravila Svobodnih sindikatov Slovenije. Dodati pa želimo še tisto, kar želimo ponuditi mi, v Aeru. Organizirali bomo odprta vrata in v tem času vsakomur, ki ga bo zanimalo, razlagali pravila sindikata in

Marjan Mimik

odgovarjali na vsa vprašanja, ki nam jih bo zastavilo članstvo.

Mnogo vprašanj je sedaj vezanih na članarino in na prvem kongresu Svobodnih sindikatov Slovenije je bilo dogovorjeno, da se za prehodno obdobje članarina plačuje po starem. Od 1. junija pa bodo članarino plačevali le tisti, ki bodo podpisali pristopne izjave in članarina se bo nakazovala na republiški sindikat dejavnosti, ki ima sedaj nov žiro račun in ta bo sredstva razporedil naprej. Naj omenim še nekaj projektov in načrtov Republiškega sindikata. Ustanavlja se podjetje Radovljica, ki se bo koristil tudi v turistične namene in bo po svoje prispeval k razbremenjevanju sindikalne članarine. Ustanovili bodo hranilnico, pripravljajo tudi posredovalnico dela, ki bo namenjena vsem tistim, ki bodo izgubili delo in bodo seveda tudi člani sindikata. Organizirali bodo tudi kolektivno pravno pomoč, ki bo namenjena kolektivom in podjetjem, ki so v sanaciji. S tem bi želeli zavarovati delavce, če so sanacije morebiti zaradi reševanja presežkov delavcev. V načrtu pa imajo še konzumne zadrage. Če bo uspelo le del zastavljenega, potem ne bo težko pridobiti zaupanja članstva.

Veliko se govori tudi okoli izvolitve Mihe Ravnika za predsednika Svobodnih sindikatov Slovenije. Na kongresu sem bil prisoten kot gost in ocenjujem, da je bil legitimno izvoljen, sicer res v treh krogih. Sedaj je naš predsednik in kako bo predsednikoval, bomo ocenjevali po njegovem delu. Če mu bo uspelo, mu bomo hitro ploskali. Če pa mu ne bo uspelo, bo celotno republiško vodstvo na prepihu.

Akcija včlanjevanja v ZSSS je v podjetju Aero Celje v teku. V naslednji številki bomo o tem podrobneje pisali.

S I N D I K A T PAPIRNE, GRAFIČNE IN ČASOPISNO INFORMATIVNE, ZALOŽNIŠKE TER NOVINARSKÉ DEJAVNOSTI S L O V E N I J E

S tem znakom se bodo začela vsa sporočila o delu predsedstva sveta odborov, odbora sindikata grafičarjev in sindikata AERO GRAFIKE v internih glasilih!

V kratkem bi vam predstavil delo v svetu odborov, katerega sestavljajo odbori sindikatov, papirne, grafične in časopisno informativne, založniške ter novinarske dejavnosti. Na prvih volitvah je bil izvoljen za predsednika predsedstva sveta odborov MILAN DEISINGER, ČGP Delo in namestnik ANDREJ RITLOP, Paloma Sladki vrh. Svet odbora tvorijo predsedniki in podpredsedniki posameznih odborov. Za predsednika sindikata odbora grafične dejavnosti je bil izvoljen JOŽE VERŠIČ, Mariborski tisk Maribor in za podpredsednika KONRAD FAKTOR, AERO GRAFIKA. Pri svetu odborov so imenovane še tri petčlanske komisije za:

1. kadrovanje, organizacijo in izobraževanje,
2. za življenjske in delovne pogoje,
3. za šport, rekreacijo in kulturo.

Za ta svet odborov opravlja delo profesionalno samo sekretarka VIDA FRAS. Vse ostale strokovne usluge koristimo preko Zveze svobodnih sindikatov.

Na plačilnem listu pri odtegljajih bo odslej kratica OSG (odbor sindikata grafičarjev) namesto ZSJ!

Na ustanovni skupščini sveta odborov, ki je bila 7. marca 1990, smo sprejeli svoj statut in programske naloge ter sklep o povezovanju v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije s **pogojem**, da bodo do konstitutivnega dela zveze upoštevana naša statutarna določila in usklajene usmeritve za lažjo doseg skupnih ciljev.

Bistvene statutarne in programske opredelitve

Sindikat naše dejavnosti je prostovoljna, stanovska organizacija, ki jo delavci, povezani v reproverigi, ustanovijo zato, da v njej na organiziran način izražajo svoje posebne in skupne interese za doseg ciljev, ko gre za njihov ekonomski in socialni položaj ter za varstvo pravic iz dela, delovne-

ga razmerja in kolektivne pogodbe. Sindikat dejavnosti je samostojen in pravna oseba ter ima svoj znak. Do konca meseca maja bo sindikat dejavnosti odprl tudi svoj žiro-račun, na katerem se bo zbirala članarina, saj je materialna neodvisnost tudi eden od elementov moči sindikata.

Delavec se vključi v sindikat dejavnosti v sindikatu podjetje AERO GRAFIKA ali pa na sindikatu dejavnosti v Ljubljani, Dalmatinska ul. 4. Praviloma se delavci včlanjujejo v panožni sindikat po pretežni dejavnosti podjetja.

Za vključitev podpiše delavec pristopno izjavo, na osnovi te pa sprejme člansko izkaznico. Ta članska izkaznica ni prenosljiva in jo je potrebno ob izstopu vrniti. Član sindikata dejavnosti lahko postane vsak delavec, ki je zaposlen v dejavnosti kot tudi upokojenci, ki so delali v dejavnosti ter drugi delavci, ki v našem sindikatu tu vidijo možnost uresničevanja svojih interesov in to ne glede na versko, politično ali narodno pripadnost.

Osnovni cilji sindikata dejavnosti so:

- ne pristajamo na zmanjšanje že pridobljenih pravic delavcev, pač pa terjamo njihovo povečanje v skladu s povečanjem materialnih in ekonomskih možnosti,

- za pošteno delo zahtevamo pošteno plačilo, ki bo omogočalo človeka vredno življenje,

- zahtevali bomo takšne pogoje dela, ki ne bodo ogrožali zdravja delavcev,

- organizirali bomo ustrezno strokovno in pravno zaščito za svoje članke.

Član ima pravico:

- da sodeluje pri oblikovanju, sprejemanju in uveljavljanju sindikalne politike,

Svobodni Sindikati Slovenije

- da deluje v organih in oblikah sindikata dejavnosti za uresničevanje svojih in skupnih ciljev,
- do zaščite, če bi bil zaradi uresničevanja sindikalne politike in ciljev postavljen v neenakopraven oziroma manj ugoden položaj,
- do strokovnega sindikalnega usposabljanja,
- **do brezplačne pravne pomoči pri uveljavljanju pravic na podlagi dela in iz delovnega razmerja ter kolektivne pogodbe.**

Ugodnosti člana so:

- varstvo pravic iz kolektivne pogodbe,
- posredovanje in pomoč v posredovalnicah dela,
- pomoč v sindikalnih hranilnicah in posojilnicah,

- sindikalna pomoč iz solidarnostnih skladov (v primeru stečaja, poškodb pri delu, poklicnih bolezni...),
- pomoč iz stavkovnega sklada,
- sodelovanje v sindikalni rekreativni in kulturni dejavnosti,
- letovanje v objektih sindikalnega turizma in pomoč za preventivno zdravljenje, okrevanje in oddih,
- organizirana ugodna nabava v trgovinskih organizacijah.

Dolžnosti člana so:

- da sprejema in deluje v skladu s programskimi in statutarnimi akti sindikata,
- da plačuje članarino,
- da se opredeljuje do oblik in sredstev sindikalnega boja.

Članstvo preneha z izstopom ali izključitvijo.

Uresničevanje sindikalnih zahtev pa bo odvisno od močnega sindikata. Združeni imamo moč v novih družbenih odnosih, kjer imajo oblast podjetniki, kjer se kažejo stečaji in odpuščanje odvečnih delavcev ob nizki ceni dela, ob naraščajoči brezposelnosti, ob bojazni za delo in negotovi socialni varnosti. Zaradi delavčevih pravic in uveljavljanja njegovih zahtev potrebujemo SINDIKAT!

Z A T O

postani član strokovno stanovskega sindikata in s tem izražaj pripadnost

**TVOJEMU
SINDIKATU DEJAVNOSTI.**

Konrad Faktor

NAŠA ANKETA - NAŠA ANKETA - NAŠA ANKETA - NAŠA ANKETA - NAŠA ANKETA - NAŠA

Sindikat v prepihu sprememb

Naš sindikat, prenovljen, neodvisen, svoboden ali kakršenkoli že želite, se je znašel v prepihu sprememb. Mnogo mnenj je proti in mnogo jih je za sindikat... V času sprememb obstoječi sindikat ni več primeren in ustrezen, novi pa še tudi niso tisto, kar bi morali biti. Težko je v tem prehodnem obdobju organizirati in voditi sindikat, čeprav se strinjamo, da ga delavci potrebujemo. Z našimi skupnimi močmi pa bo sindikat v podjetju tisti pravi in najbolj primeren. Poglejmo, kaj so povedali naši sodelavci:

Cveta Verbič: »Sindikat spremljam preko sestankov, v časopisih in na televiziji sem izvedela, da obstaja več sindikatov. Z delom v sindikatu bi si lahko priborili večje pravice in v težavah bi imeli zastopnika.«

Jernej Bobnar: »Sindikalno delo bolj malo spremljam. Vem pa, da obstaja več sindikatov. Za delo v sindikatu podjetja bi se odločil, če bi dobil pravilne usmeritve in če bo sindikat ščitil interese delavcev.«

Iztok Košir: »Delo sindikata ne spremljam, čeprav vem, da je v Sloveniji več sindikatov. Za delo v sindikatu se ne bi odločil, ker to še ni pravi sindikat. Sindikalni profesionalci, ki jih še ni, niso plačani iz članarine in sindikat še ni organiziran po branžah, kot bi moral biti.«

Cveta Verbič

Jernej Bobnar

Brane Tomažič: »Delo sindikata spremljam in sem tudi seznanjen, da obstaja več sindikatov v Sloveniji. Mislim, da bo to za sindikalno gibanje dobro. Že dlje časa sem aktiven v sindikatu, za vnaprej pa bo potrebno počakati, če bo imel novi sindikat takšno moč, kot bi jo moral imeti.«

Ana Žalar: »Spremljam delo sindikata, prisotna sem na sestankih in tudi pristopne izjave smo že podpisali. Mislim, da je boljše, če sem vključena v sindikat, kot pa da nisem. Vem, da je v Sloveniji več sindikatov in mogoče bo konkurenca pripomogla k izboljšanju sindikatov. V sindikatu bi bila pripravljena sodelovati, čeprav je odvisno od tega, kaj bi morala storiti. Da nam bo boljše, se bomo morali sami potruditi.«

Danica Kugler: »Delo sindikata spremljam največ v podjetju, kjer sem tudi najbolj seznanjena z njegovim delom. Vem, da je več sindikatov in mislim, da je grafični med boljšimi. Delala bi v sindikatu, saj bomo le skupaj močni.«

Zvonka Arzenšek: »V podjetju največ spremljam delo sindikata in mislim, da je več sindikatov dobro za sindikalno gibanje. Dobro je, da se sindikat začneja organizirati po branžah. Prej sem bila aktivna v sindikatu, sedaj pa sem samo član. Vem pa, da bi si za boljše pogoje dela prizadevala.«

Franc Jager: »Delo sindikata spremljam po televiziji in v časopisih, pa tudi v podjetju. Mislim, da je prav, da je tudi na sindikalnem področju kon-

Izlok Košir

Danica Kugler

Milena Čretnik

Brane Tomažič

Zvonka Arzenšek

Ciril Slak

Ana Žalar

Franc Jager

Alojz Pungeršek

Mihael Tržan

Alojz Dobrajc

Avgust Zagoričnik

Vlado Brdnik

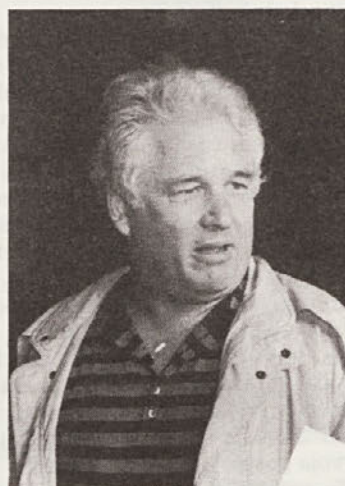
Branko Ramšak

Franc Pikelj

Franc Veber

Slavko Zagoričnik

Bogdan Anderlič

kurenca in le tako se bo izoblikoval pravi sindikat. V sindikatu sem bil aktiven, vendar mislim, da si bodo morali sedaj mladi več prizadevati tudi na sindikalnem področju.»

Milena Čretnik: »Delo sindikata me je vedno zanimalo in mislim, da več sindikatov pomeni konkurenco, razlikovanje, različne programe... Prej je bilo vse enako, sedaj pa lahko izbiramo in se lažje opredelimo. V sindikatu podjetja bi sodelovala, vendar pa dosedaj še ni bilo podrobnega programa, saj je sindikat šele začel z delom.«

Ciril Slak: »Delo sindikata spremljam bolj malo, v glavnem v podjetju. Več različnih sindikatov bo dalo boljše rezultate kot sedaj in zato mislim, da se bo nekaj moralo spremeniti. V sindikatu sem pripravljen sodelovati. Če bi bili vsi aktivni, bi bilo res dobro.«

Alojz Pungeršek: »Delo sindikata le malo spremljam. Z več različnimi sindikati bo razbit monopol enega sindikata, več bo mnenj, novih idej in konceptov. V sindikatu ne sodelujem, ker imam slabe izkušnje in tudi zaradi let ne mislim več sodelovati.«

Mihael Tržan: »Le delno spremljam delo sindikata. Mislim pa, da bo več sindikatov za delavca boljše. V sindi-

katu bi bil pripravljen delati, če bi se izboljšali pogoji dela.«

Vlado Brdnik: »Ne spremljam delo sindikata in tudi nisem seznanjen z več sindikati. Sindikat v podjetju je sedaj na začetku, čas pa bo povedal svoje. Pripravljen sem delati v sindikatu le, če bo to delo dobro za delavca. Za tisto, kar je bilo sedaj, ne bi bil pripravljen delati.«

Franc Veber: »Do sedaj smo od sindikata dobili le »ozimnico in malenkosti«, vendar pa se že nekaj spremeni, čeprav ne vem veliko o konkurenci med sindikati. Moram se pozanimati, kjer bi se lahko vključil v sindikat, saj mislim, da je čas, da dobi sindikat bolj vidno in močno vlogo.«

Alojz Dobrajc: »Delo sindikata spremljam stalno, vendar z obstoječim sindikalnim delom nisem zadovoljen. V našem oddelku je še veliko dela za sindikat in mislim, da bi se dalo marsikaj narediti, če bi to urejali razumni ljudje. Vsi bi si morali prizadevati, saj posameznik ne more veliko storiti. Časi so za spremembe in za pogovore.«

Branko Ramšak: »Bolj malo spremljam delo sindikata. Vem, da je več sindikatov v Sloveniji, vendar ne pričakujem veliko od tega, če bo treba, bom sodeloval v sindikatu, saj bi morali imeti od tega korist vsi.«

Slavko Zagoričnik: »Delo sindikata ne spremljam, saj je po mojem mnenju precej izgubil na popularnosti. Od sedanjega sindikata ne moremo veliko pričakovati. Prenovljen z novimi idejami in programom: ja, samo s preimenovanjem: ne.«

Avugst Zagoričnik: »Spremljam delo sindikata, posebno pa me moti vrh slovenskih svobodnih sindikatov in preimenovanje. Sprememb na boljše še nisem opazil. Verjetno bo potrebno počakati nekaj časa in potem se bom morda tudi vključil v delo.«

Franc Pikelj: »Delo sindikata spremljam po oglasnih deskah in po medijih. Vem, da je več različnih sindikatov v Sloveniji, vprašanje je, kaj bodo lahko uredili, kako bodo sodelovali... V sindikatu podjetja bi sodeloval, odvisno od tega, kako si bo sindikat zastavil svoje delo in na kakšen način bodo delali.«

Bogdan Anderlič: »Delo sindikata spremljam bolj malo, saj ni prav aktiven. Vem, da je več sindikatov in če bodo rezultati njihovega dela boljši, potem bo v redu. Če se bodo pokazale potrebe in če bodo vsi aktivni v sindikatu, se bom tudi jaz vključil v delo sindikata.«

Spraševala: Jasna Rode
Foto: Stevo Đurkas

Obvladovanje trga je mogoče le z znanjem

10. in 11. maja 1990 je v Aeru potekal seminar oz. workshop na temo projektno vodenje, ki ga je vodil redni profesor na Ekonomsko poslovni fakulteti v Mariboru dr. Anton Hauc. Seminar so organizirali zato, ker organiziranost podjetja po principih tržne ekonomije zahteva tudi nov in sodoben način vodenja.

Seminar je bil namenjen najodgovornejšim delavcem podjetja.

Program seminarja je bil zelo obsežen. Obravnavali so problematiko strateškega programiranja razvoja in projektnega vodenja v Aeru, saj so udeleženci opisovali problematiko v Aeru, pojem projekta in modele organiziranja projekta. Drugi dan so namenili projektu inovacije proizvodov,

organiziranju streteškega programiranja razvoja, projektno organiziranost, projektni informacijski sistem in uvažanje projektnega vodenja.

Predavatelj dr. Anton Hauc je povedal naslednje:

»V kratkem bom predstavil vsebino workshopa. To ni seminar, temveč delovni posvet, saj se ukvarjamo tudi z reševanjem konkretnih problemov.

V zadnjem času opažamo, da smo prešli na podjetništvo in da se odpiramo v Evropo, kjer se sedaj odpira zelo veliko tržišče – to je vzhodno tržišče. V sedanji krizi, ki je prisotna in v teh rigoroznih ukrepih zvezne vlade, se vedno znova postavlja vprašanje podjetja, podjetništva, ekonomike... Po vsem tem pa se postavlja izredno pereče vprašanje in to je vprašanje strategije nadaljnega razvoja, ne samo Jugoslavije, temveč strategije razvoja gospodarstva in podjetij.

To področje je bilo v dosedanjem, povojnem obdobju obravnavano le

malo, saj smo imeli centraliziran sistem in z vrha dirigan sistem postavljanja strategij, ki se je v jugoslovanskem gospodarstvu izkazal za zgrešeno potezo. Podjetje je samostojna celica, ki mora imeti lastno strategijo svojega razvoja. To je izredno šibko področje, ki ne zajema samo proizvodni program, ampak zajema tudi težnje, tehnologijo, organizacijo, informatiko in vse ostalo, kar je potrebno obravnavati v okviru strategije.

Naslednji problem je realizacija strategij, ko se enkrat postavijo strategije profitnih enot in profitnih jeder, jih je potrebno uresničiti s pomočjo projektov mnogih vrst. Povezati moramo projektno vodenje – v tujini poznano kot project management – s strateškim programiranjem razvoja in s strateškim managementom.

Naslednji problem, ki je dokaj prisoten, je ugotoviti, kdaj je konec projekta. Vsak projekt naj bi neposredno ali posredno ustvarjal profit. Tukaj se

v managementu pojavljajo nove oblike. Tako ni redek primer, da se uvede nov proizvodni program in kot projekt se ustanovi podjetje in potem se podjetje likvidira, ko je opravilo svojo profitno vlogo. Tipični primer takšnega projekta je v IMV firma Revoz.

Stanje pri postavljanju strategij je zelo različno, vendar lahko ocenjujem, da takšnega strateškega planiranja razvoja oz. strateškega managementa, kot bi moral biti, še ni.

Projektno vodenje, kot drugi segment workshopa se pogosto omejuje na ciljne projektne skupine in preko projektnega vodenja se poskuša uveljaviti celo sistem nagrajevanja, kar je zgrešeno.

Projekt ekonomske kategorije je izrednega pomena, ker se danes konkurenčna sposobnost podjetja doseže le z dobrim, kvalitetnim in taktim izvajanjem projekta. Tisti management, ki ne obvladuje strategije in ne obvladuje projektov, seveda ne more biti uspešen.

V skladu s tem, ker je bilo že kar nekaj delavcev Aera na mojih seminarjih na Brdu in tudi drugod in ker že dolgo časa sodelujem z Aerom, seveda z vmesnimi prekinitvami, je prišlo do tega workshopa, kjer obravnavamo ravno strateška vprašanja, vprašanja project managementa, vprašanja zaključevanja projektov in vprašanja profitnosti projektov.

Moram reči, da se Aero, seveda ob grobi oceni, zaveda, da potrebuje vse to, vendar pa organizacija še ni takšna, kot bi morala biti. Zato smo pa tudi tukaj poskušali nakazati rešitve nekaterih problemov.

Po uvodnih predavanjih si prisotni zabeležijo probleme, ki jih imajo. Ob zaključku jih poskušamo rešiti s predlogi rešitev. Včeraj smo to delali na področju strateškega planiranja. Danes bomo iznesli probleme projektnega vodenja in poskušali najti predloge rešitev.

Povprašali pa smo še nekatere udeležence workshopa in zabeležili njihova mnenja:

Drago Polak je dejal, da je bilo predavanje zelo v redu in da je bil posebno navdušen nad razpravo, kjer so obravnavali povsem praktične primere. Predavanje je bilo po njegovem mnenju zelo zanimivo, razumljivo in prav nič suhoparno: »V razvitem svetu je takšen način dela prisoten že zelo dolgo, pri nas pa lahko šele beležimo začetke. S seminarjem ne bomo takoj spremenili miselnost, pač pa smo dobili usmeritve, kako naj bi mislili in delovali. Vendar pa za mene problem motiva še vedno ostaja neresen.«

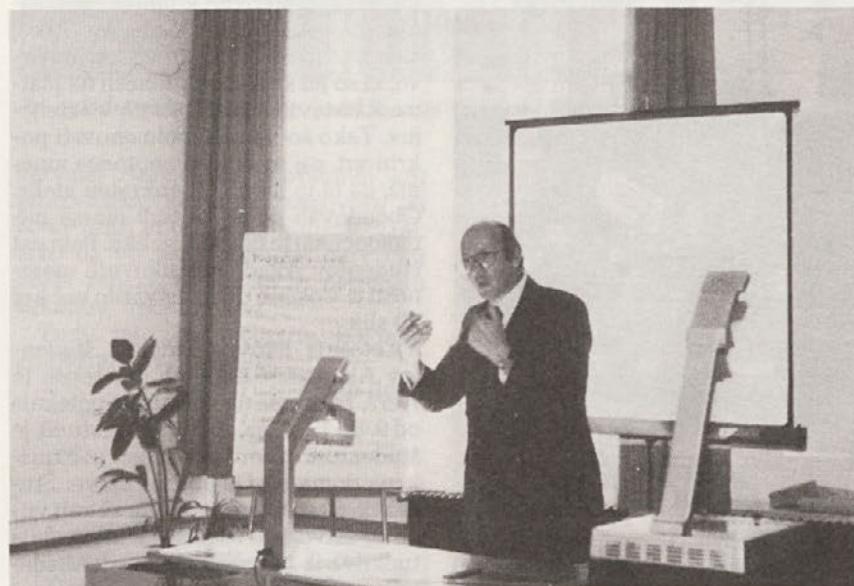
Franc Lovec je dejal, da je bilo predavanje kakovostno in na visoki ravni: »V bistvu že vsi razmišljamo o

Med predavanjem...

Sodeloval je tudi mag. Brane Semolič

Dr. Anton Hauc

takšnih stvarih, vendar pa na vseh ravneh še ni vpeljan profitni način dela. Takšno predavanje pripomore k uvajanju sodobnih metod dela in pripomore k dvigu ravni našega dela.«

Brane Kajtna: »Predavanje je bilo zelo dobro in naštetih so bili primeri, kaj ne smemo delati. Našli pa smo se v krizi zato, ker smo delali napake, predolgo se odločamo, brez managementskih osnov in brez poslovnega tveganja. Takšnih predavanj bi moralo biti še več, predvsem za tehnične kadre, ki jim manjka znanje o finančnih in managementu.«

Ludvik Stepančič: »Predavanje je bilo dobro, saj je dalo nekaj usmeritev za prve korake. Seminar je bil na takšni ravni, da je bil primeren za več različnih področij dela. Sedaj pa bi potrebovali še specializirana predavanja za posamezna področja. Takšna oblika izobraževanja bi morala biti redna in kontinuirana, saj se v razvitem svetu ljudje na podobnih delih izobražujejo pet do šest tednov na leto. Sedaj pa je pred nami najtežji del, saj moramo pridobljeno znanje operacionalizirati in ga spraviti v obtok.«

Vikica Knez: »Predavanje mi je bilo všeč in mislim, da smo vsi dobili veliko tem za razmišljanje. Dobili smo precej usmeritev, kako enotno in sistematično pristopiti k reševanju problemov, saj le takšno delo daje boljše rezultate. Mislim, da je takšno predavanje prvi korak k spremembi miselnosti. Mislim, da bi bilo zelo dobro došlo takšno predavanje tudi za nižjo raven delavcev Aera in to zato, da bi se začelo delati drugače tudi dejansko.«

Pokrita jedilnica je postala priročni atelje

LIKOVNA KOLONIJA ALU-AERO 1990

Uspešno sodelovanje in ustvarjanje

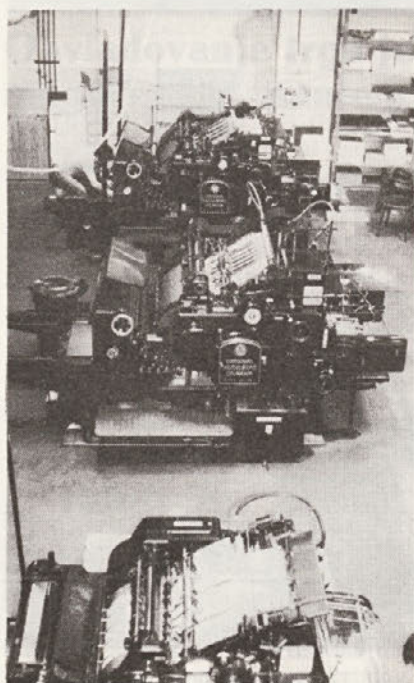
»Sedaj vem, zakaj so veliki umetniki s severa Evrope, od Goetheja naprej, hodili tako radi na Mediteran, v Benetke, na Capri, v Grčijo nazaj k antiki... Celinski ljudje se tu razpustijo, pride dobesedno do eksplozije vtisov. Zato ustvarjanje na Mediteranu ni nikakršen problem. V slikah študentov se zelo dobro vidi, kakšen duh prevladuje v njih, mediteranski ali pa bolj kontinentalen«, pravi mentor letošnje likovne kolonije na Lošinju profesor Gustav Gnomoš. Takoj smo jih videli, rezultate vtisov in barve, ki so jih študentje prenesli na platno. Razstavili in sušili so jih v »ateljeju«. Tako so namreč poimenovali pokriti vrt, saj so bili vsi enotnega mnenja, da bi to lahko bil enkratni atelje. Občudovali pa so ga tudi mnogi mimoidoči, saj je bilo slik veliko. Petnajst študentov Akademije likovnih umetnosti je v osmih dneh ustvarilo več kot 70 slik.

Letošnja likovna kolonija študentov Akademije likovnih umetnosti in Aera, že drugič na Lošinju, je potekala od 9. do 17. maja. Aero, kot gostitelj, je študentom nudil udobnost počitniškega doma na Lošinju in barve. Študentje pa so v lepem okolju zbirali vtise in ustvarjali. Med študenti sta bila tudi dva iz Nizozemske, med Akademijama v Ljubljani in na Nizozemskem poteka izmenjava, in dva stu-

denta iz Avstrijske koroške. Vsi so bili nad kolonijo in pogoji navdušeni, posebej pa še oba Nizozemca, saj pravita, da takšne oblike sodelovanja niso poznane v razvitem evropskem svetu. Bram, eden izmed nizozemskih študentov, je dejal, da za kolonijo in pogoje ni drugih besed kot le ena: »Wonderfull!«

Študentje v ateljeju ustvarjajo sliko po štirinajst dni in več, tu pa za ustvarjalni elan ni bilo težav. Po besedah mentorja, profesorja Gnomoša, je bila takšna likovna kolonija pravi balzam za študente. Pravi problem je bilo študentom priti na kosilo, saj ustvarjalnega procesa niso želeli motiti in prekiniti. Mentor jih je vzpodbujal le toliko, da so študentje vzpostavili svoj intimni stik s pejzažem in vtis, ki so ga dobili, potem selekcionirali in prepustili na platno le najboljše. Slike, ki smo jih videli, so se že po stilu zelo razlikovale. Skupni imenovalec jim je bilo okolje, motiv, vse ostalo pa je bilo prepuščeno osebnosti študenta. Prav na tem pa je gradil tudi mentor, saj je želel, da bi bila njegova vloga čim bolj intimna in neopazna. Študentje so v delo vložili veliko energije in nad njihovo močno energijo je bil mentor precej navdušen in presenečen. Z njimi je bil skupaj ves dan in vlogo profesorja so nadomestili drugačni odnosi, polni odkritosrčnosti in čustev.

Študentje so risali predvsem na platno. Slikanje na platno zahteva od študentov večjo ostrino in je bolj zahtevno. Študent oziroma slikar pa do platna čuti večje spoštovanje in tudi rezultat slikanja je boljši. Pri slikanju so študentje bežali iz urbanega okolja v naravo, kjer je bilo manj ljudi in manj človeških posegov v naravo.

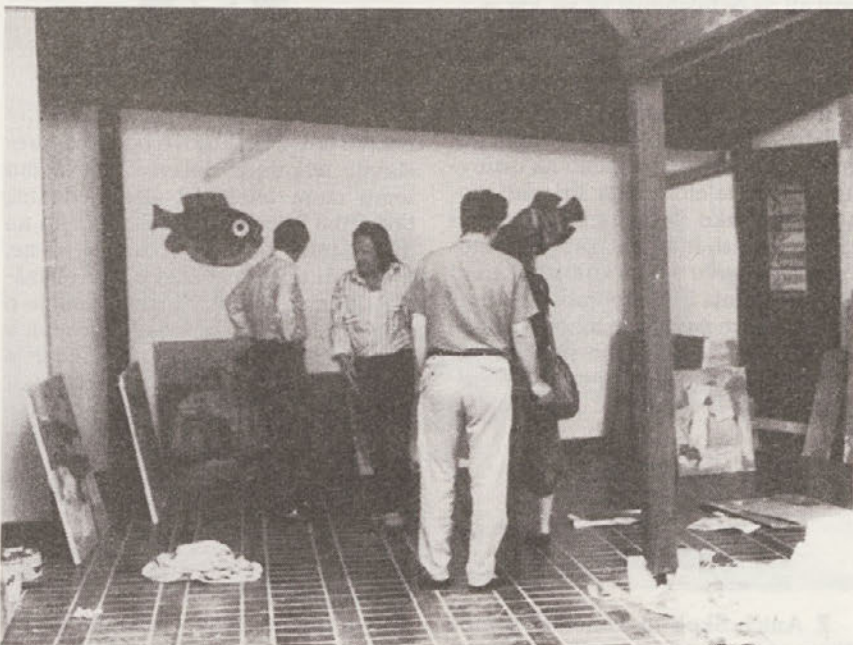

Profesor Gnomoš je dejal, da so slike večinoma že gotove in da so to v glavnem utrinki in izražajo neposrednost vtisov. Tudi študentje so bili presenečeni nad tem, da so slike nastajale v tako kratkem času. Po mnenju mentorja je takšna likovna kolonija prava investicija v slovensko slikarstvo. Likovno kolonijo je obiskal tudi dekan Akademije France Kokalj, ki je bil nad vtisom »ateljeja« navdušen. Z velikim užitkom si je ogledoval slike in bil prav navdušen nad rezultati likovne kolonije. Z veseljem je tudi ugotovil, da je letošnja likovna kolonija bolj organizirana kot lani in da je navdušen, da postaja to redna oblika izobraževanja za študente 4. letnika Akademije likovnih umetnosti. Takšno bivanje v naradi zelo vpliva na slikarja in na njegovo kasnejše ustvarjanje. Skupaj smo odšli na teren in obiskovali študente, ki so slikali v naravi. Spraševali smo jih po vtisih in nad pogoji in okolico so bili vsi navdušeni. Nič niso bili navdušeni nad tem, da bodo morali domov. Ustvarjali so res v prelepem okolju, se sprostili in se kar prepustili vtisom okolja. Nič informacij niso več potrebovali, sploh pa ne o zunanjem svetu.

V razgovoru dekana Franceta Kokalja in Bojana Božiča, ki je tudi obiskal kolonijo, sta ocenila rezultate likovne kolonije vsak s svoje strani in bila zelo enotnega mnenja, da bi bilo smotno s takšno obliko sodelovanja še nadaljevati. V času, v katerem živimo, ni prijetno govoriti o stroških, vendar so za podjetje Aero ti stroški precejšnji. V prihodnje bodo poskusili najti, predvsem na ALU, dodatna sredstva za likovno kolonijo. Nedvomno pa je terensko delo zelo pomembna oblika izobraževanja, ki bi jo morali obdržati. V pogovoru s študenti so izmenjali vsak svoje izkušnje z

To je vse, kar je ostalo od barv...

Pri ogledovanju slik nas je vodil mentor Gustav Gnomoš

barvami Aera, tako uporabniki kot proizvajalci. Rezultati razgovora pa bodo vidni in tudi kmalu upoštevani, tako da bo naša ponudba barv čim bližja željam, zahtevam in potrebam slikarjev, uporabnikov.

Tudi zato ima likovna kolonija ALU-Aero svoj smisel

Jasna Rode

V galeriji Kompas so odprli razstavo slik kolonije na Lošinju. Več o otvoritvi v 6. številki!

Telefon naš vsakdanji

Si lahko zamišljate delovni dan brez telefona? Ne? Samo pomislite, koliko opravkov bi imeli, kam vse bi morali iti in to po večkrat na dan! Se spominjate, kako se vsi hudujemo, če je telefonska centrala v okvari in slušalka nema? Grozno, zdi se, kot da se je svet ustavil, mi pa našega dela ne moremo opraviti v času, ki ga je tako ali tako premalo.

Pa vendar, naši telefoni kljub temu največkrat le delajo in lahko jih uporabljamo. Nekateri celo preveč, kajne! Največkrat se nam pri našem delu mudi, tisto, kar počenjamo se nam zdi najpomembnejše in gotovo mora biti takoj. Zato pa nam je telefonska slušalka vedno pri roki. Hudujemo se, če so linije zasedene, če ne dobimo signala, če klicanega ni, če slučajno govori ali pa če telefonist ne ve, kje je... Svojo jezo stresemo nad slušalko, ki jo s treskom odložimo na vilice, ali pa se znesemo nad telefonistom. Ni res, pravite! Mislim, da je kar res. Držalo pa bo tudi to, da v naglici, ki nas pri delu pogosto spremlja, pozabljamo na osnovno kulturo telefoniranja. Priznati morate, da vsako komuniciranje, izmenjavanje misli in besed, zahteva določena pravila, če želite kulturo. Zaradi nespoštovanja in neuporabljanja pravil in kulture nastopajo mnoge težave, kratki stiki in ne bomo priznali, da smo za zastoje in zmešnjave pri telefoniranju krivi tudi mi.

Z Anico Skok in Tonetom Svetelškom smo se pogovarjali o telefonu, telefoniranju in našem odnosu do telefona in komunikacije, ki jo omogoča telefon. Tone in Anica pravita, da se delo telefonista na lokaciji Ipavčeve zares začne okrog 7. ure zjutraj, ko se število klicev precej poveča, nekaj zatišja je okoli malice, nato pa zopet precej do približno 14. ure. Telefonska centrala ima 23 zunanjih linij, poleg tega pa še interne številke, tako da dela ne zmanjka.

Oprema, torej telefonska centrala, je stara 11 let in po mnenju, sogovornikov omogoča povsem solidno delo. Ne moreta ravno reči, da bi bila potrebna že nova oprema, čeprav bi bila elektronska hitrejša, saj so do sedaj vse napake brez večjih težav odpravili. Za mnoge zastoje in težave raje krivimo opremo, pa tudi delo telefonis-

tov, kot pa sebe in način telefoniranja, pravita sogovornika.

Kakšna pa je naša kultura telefoniranja? Naš sogovornika pravita, da ni ravno slaba, vendar pa nekaj ljudi le dela težave. Pri klicih se ponavadi ne predstavimo, ne povemo imena oddelka, nekateri pa so, potem, ko dvignejo slušalko, povsem tihi. Pogosto je v pisarnah več ljudi in predstavitev bi bila nujno potrebna. Včasih pride do zastojev zato, ker mnogi ne vedo kaj in koga želijo.

Je delo telefonistov enolično? Sogovornika pravita, da je, saj opravljata vsak dan enako delo. Vendar pa v njunem delu odseva delovni utrip podjetja, zato tudi ne pravita, da je njuno delo enolično. Poslovanje podjetja in razmere zelo vplivajo na njuno delo. Reorganizacija, preoblikovanje organiziranosti in premeščanje ljudi vpliva na njuno delo. Zamenjali smo

nazive del, uvedli nove oddelke, predstavili nekatere delavce in vsemu temu mora telefonist slediti, da mi, takrat ko kličemo, dobimo željeno na drugi strani žice. Če priznamo ali ne, mora biti telefonist zelo dobro obveščen in imeti mora določeno znanje o firmi. Delo in utrip podjetja odseva v njunem delu. Takoj vesta, kaj in kje je poudarek pri delu, saj je s tistega področja tudi največ klicev.

Izobraževanje je tako pri njunem delu pomembno in potrebno. Pravita, da jima bi prišlo prav boljše poznavanje tujega jezika, ravno tako pa podrobnejše informacije o spremembah v podjetju. Pravita, da nista dobila nikakršnega obvestila o organizacijskih in drugih spremembah v podjetju. Za dobro opravljanje dela si morata poiskati lastne, neformalne vire informacij.

Nekaj težav imata tudi s tem, ker ne povemo vedno, kje smo, če spremenimo lokacijo dela. Povedala sta, da sta precej časa iskala nekoga, za katerega je bilo veliko klicev za to lokacijo, vendar pa na tej lokaciji tako iskanega sodelavca ni bilo. Telefonisti so pogosto prvi stik podjetja s poslovnimi partnerji. Če po dobi stranka včasih neugoden vtis, niso vedno krivi telefonisti. Krivi smo pogosto tudi mi, ko v naglici niti ne pomislimo, da bi nas kdo utegnil klicati na eno telefonsko številko, pa bi nas brez težav dobil drugje, če bi le povedali spremenjeno lokacijo.

Za dobro komunikacijo, poleg tehničnih pogojev seveda, morata oba sodelujoča, ustvarjati pogoje za pogovor.

Zaradi organizacijskih sprememb, ki smo jih uvedli v Aeru, je bil konec aprila 1990 razgovor s telefonisti v Aeru. Pogovor je pripravila in vodila strokovna služba. Namen sestanka je bil, da delavce, ki delajo v telefonskih centralah, seznanijo z novo organizacijo podjetja in s kadrovskimi in organizacijskimi spremembami na makroorganizacijski ravni podjetja.

Na sestanku je tekla beseda tudi o potrebah po usposabljanju telefonistov. Dejstvo je, da ima telefonist mnogokrat prvi stik stranke s podjetjem, zato je še kako pomembno, kakšen je njegov odnos in način komuniciranja. Informiranost, vljudnost in ustrežljivost so osnovne značilnosti, ki jih mora imeti telefonist. Zato je razgovor tekel predvsem v smeri načina komuniciranja in vloge telefonista za image podjetja.

Na sestanku so izmenjali izkušnje in se pogovorili o težavah, ki so prisotne pri delu telefonistov. Dogovorili so se, da bodo takšni sestanki stalna oblika dela, vsaj enkrat na leto. Menili so, da bi bilo prav, da tudi delavce Aera seznanimo s problematiko našega telefoniranja. Pripravili smo majhen zapis razgovora s telefonistoma Anico Skok in Tonetom Svetelškom. Preberite in poskušajte spremeniti svoj odnos do telefonov in telefoniranja.

Uredništvo

Enako pa tudi tisti, ki so v našem pogovoru posredniki. S spoštovanjem vseh pravil pri komuniciranju ne bi bilo težav. Ker pa pravil vsi ne spoštujemo, prihaja do težav. Takrat pa je najlažje najti izgovor zaradi slabih vez in neprijaznih telefonistov. Pri tem pa se prav dobro zavedamo, da telefonisti zelo dobro poznajo naše majhne in tudi večje napake. Zaradi naših napak pa so telefonisti včasih povsem upravičeno neprijazni.

Začnimo enkrat pri sebi in začnimo odpravljati svoje napake! Tudi pri telefoniranju. Prijaznost nas nič ne stane, zato pa je vedno zelo dobro poplačana.

Jasna Rode

Naši sodelavci vadijo med delom

Ne bomo izgubljali besed o tem, kako je razgibavanje telesa pomembno in med delom zelo koristno, saj vpliva na boljše razpoloženje in počutje. Zato vam bomo kar takoj povedali, da naši sodelavci v obratu Pisalnih trakov zelo aktivno vadijo med delom. Njihovi aktivni odmori, telovadijo po 5 ali 10 minut med 11. in 12. uro, potekajo že približno dva meseca.

Z Brigito Fižoleto iz Zdravstvenega centra Celje smo se pogovarjali o koristnosti aktivnega odmora med delom. Delavci so začeli telovaditi na predlog zdravnice obratne ambulante, saj je bilo zaradi sedenja pri delu precej obolenj vratnega in ledvenega dela hrbtenice. Brigita Fižoleto pravi, da so bili na začetku nekateri pomisleki med delavci, vendar sedaj telovadijo skoraj vsi. Izbrali so štiri voditeljice, s katerimi se redno dobiva, in skupno potem določajo nove komplekse vaj. Od voditeljic je ponavadi tudi odvisen uspeh aktivnega odmora. »Atmosfera in zadovoljstvo je boljše in tudi delavci so zadovoljni. Bistvo pa je, da bodo vztrajali pri vadbi med delom. Osnovna razloga razgibavanj med delom sta zdravstveni in psihološki. Čez nekaj časa bomo pripravili še manjšo anketo in na temelju rezultatov zastavili nadaljnje delo,« prav Brigita Fižoleto.

Vadba med delom pa bi bila koristna še za mnoga druga dela, tako pisarniška, za dela pri terminalih in še kje. Lahko pa napišemo, da je v načrtu razgibavanje tudi na teh delovnih mestih.

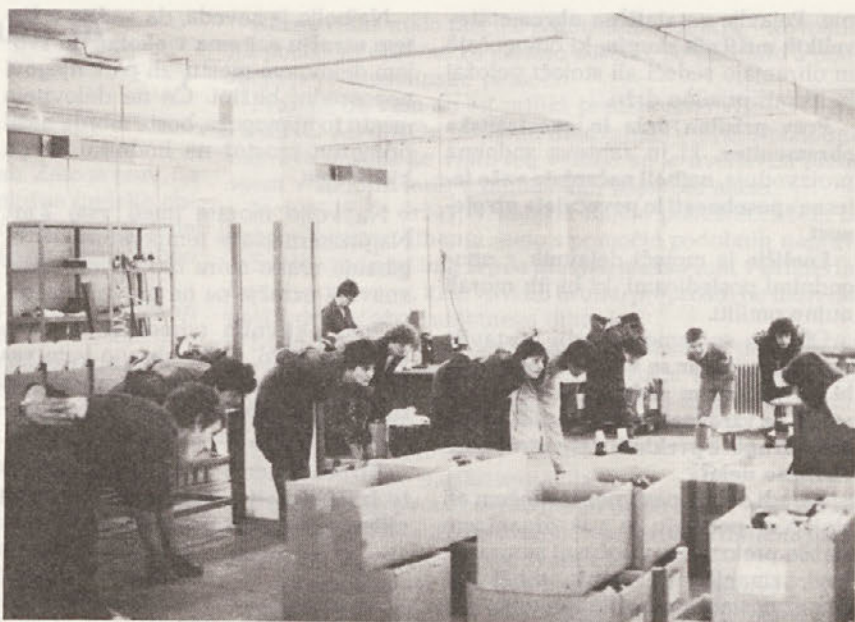
Za mnenje o aktivni vadbi med delom smo povprašali dve voditeljici. Preberite, kaj sta nam povedali.

Dana Čazimi: »Vzdušje med in po aktivnih odmorih je dobro. Delavke so navdušene in pravijo, da jim aktivna vadba zelo koristi. Nekaterim pet minut razgibavanja kar ni dovolj in bi želele še dodatne vaje.«

Metka Skomen: »Vzdušje je med delavci dobro, včasih kateri potarna o bolečinah zaradi rezgibavanja, drugi pa me včasih kar sami opomnijo na čas razgibavanja. Po telovadbi se dobro počutimo in smo veseli, da telovadimo.«

Iz knjižice dr. Hermana Berčiča Vadi med delom povzamemo nekatere najbolj zanimive odlomke, ki so nedvomno koristni za vse. Izvedeli smo, da tudi nekateri naši sodelavci v drugih oddelkih telovadijo, samoiniciativno. Obiskali jih bomo in predstavili njihovo aktivnost.

Jasna Rode.

Dejavniki, ki motijo sodoben delovni proces

Delo v številnih naših organizacijah je takšno, da se le težko izognemo najrazličnejšim vplivom motečih dejavnikov, ki spremljajo sodoben delovni proces.

Ne bo odveč, če te dejavnike malo bolje spoznamo. Pa ne le zato, da bi se seznanili z njimi, ampak, da bi skupaj našli način za omilitev negativnih posledic, če že njihovih vzrokov ne moremo odpraviti.

Tisti, ki delajo ob tekočih trakovih, predvsem pa vsi, ki delajo v neprimer- nih mikroklimatskih razmerah, bodo to žal kmalu občutili tudi na svojem zdravju. Lahko bi rekli, da »sodobna proizvodnja« načenja vaše zdravje in ruši vaše ravnovesje. Z ustreznimi rekreativnimi in drugimi dejavnostmi pa vendarle lahko omilimo nekatere negativne posledice sodobnega delovnega procesa.

Kaj torej zmanjšuje vaše delovne sposobnosti, ko ure in ure pri delu sedite, na primer ob tekočih trakovih, ali pa stojite v kakšnem drugem delovnem okolju?

Če pri delu sedimo ali stojimo, nam manjka dinamičen mišični napor, značilen za človekovo raznovrstno giba-

nje. Pojavlja se **statična obremenitev velikih mišičnih skupin**, ki omogočajo in ohranjajo sedeči ali stoječi položaj in hkrati prisilno držo.

Prav prisilna drža in enostranska obremenitev, ki ju zahteva sodobna proizvodnja, **najbolj načenjata vaše telesne sposobnosti in povečujeta utrujenost.**

Enoličje je moteči dejavnik z neugodnimi posledicami, ki bi jih morali nujno omiliti.

Ob tem se samo po sebi postavlja vprašanje: **»Mar se vam ne dogaja, da bi po večurnem sedenju in delu radi vstali, se vzravнали in sprehodili, ali pa kako drugače prekinili vaše utrujajoče enolično delo?«**

Zaradi dela v pasivnem sedečem ali stoječem položaju je vaš organizem slabše prekrvavljen, upočasni se pretok krvi, zmanjša delovanje dihal ter hkrati poslabša njegova funkcija.

Če pri delu sedite, velikokrat pa tudi če stojite, je vaš trup upognjen, ramena pa pomaknjena naprej; od tod **bolečine v vratnem in ledvenem delu hrbtenice**, lahko pa se tam pojavijo tudi neugodne spremembe.

To so pa že posledice, ob katerih bi se morali zamisliti in **storiti nekaj zase.**

Zaradi pomanjkanja gibanja se počasi manjša moč vašega mišičja; to velja predvsem za trebušno in hrbtno mišičje ter mišice nog. Vse to pa pogosto spremlja **prevelika količina maščobnega tkiva**, ki pri današnjem načinu življenja in dela največkrat sklene krog posledic že omenjenih motečih dejavnikov.

Z rekreativnimi odmori seveda ne moremo občutno vplivati na razmere, v kakršnih delate.

Povedati je treba, da ste **med odmorom dejavni lahko le v neoporečnem okolju.** To je okolje, ki samo po sebi ne ogroža vašega zdravja.

Rad bi vas opozoril, da morajo biti za izvajanje korektivnih in sprostilnih gimnastičnih vaj tudi razmere primerne.

Če zaradi prevelike onesnaženosti ozračja ali kakšnega drugega razloga na delovnem mestu ne morete vaditi, vam priporočamo pogostejšo športno-rekreativno dejavnost po delu oziroma v prostem času.

KAKŠEN NAJ BI BIL REKREATIVNI ODMOR?

Razvedrilna in sprostilna dejavnost na delovnem mestu je nekoliko drugačna od dejavnosti v naravnem okolju.

Za aktiven odmor vam predlagamo korektivne in sprostilne gimnastične vaje, ki jih boste lahko delali na delovnem mestu, pa tudi doma, če so razmere primerne. Kakšne morajo biti, pa smo že povedali.

Najbolje je seveda, da **vadite v čistem ozračju oziroma v okolju**, na svojem delovnem mestu, ali pa v njegovi neposredni bližini. Če na delovnem mestu to ni mogoče, boste morda našli primeren prostor na hodniku ali pa kje drugje.

Na voljo morate imeti vsaj 2 m². Najprimernejša je temperatura 18° C, gibanje zraka mora biti skoraj nezaznavno, ozračje pa ne preveč vlažno.

Pred aktivnim odmorom odložite delovno haljo, kajti izbrane vaje **vas bodo postopoma ogrele, hkrati pa tudi sprostile in razvedrile.** Če jih boste izvajali pravilno, vas bodo tudi ukrepile.

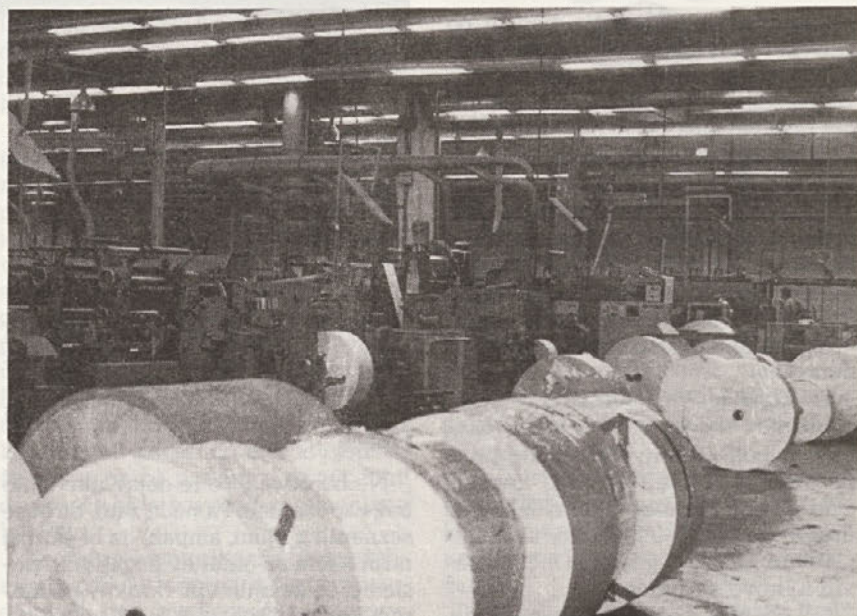
Ko boste vaje bolje spoznali, jih boste **izvajali bolj pravilno, zato bo tudi njihov vpliv prav gotovo večji.**

Posamezne gimnastične vaje smo podrobno opisali, tako da se jih boste zlahka naučili, dodali pa smo tudi skice vaj.

Vaje vas ne bodo preveč utrudile, seveda pa ne smete biti tako zagnani da bi se pri vadbi oznojili. Če je le mogoče vadite ob glasbeni spremljavi.

Vsi naši nasveti veljajo predvsem za tiste, ki med delom nimajo organiziranih rekreativnih odmorov in si morajo pomagati kar sami. Seveda se pri tem postavlja vprašanje, **kdaj naj bi vadili.** Najprimernejši čas za dopoldansko izmeno je od 11. do 12., za popoldansko izmeno pa predlagamo čas od 19. do 20.

Zadoščala bo že desetminutna vadba; potem pa se umirite in začnite spet delati.

Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita

Živimo v času demokratičnih sprememb. Zato je prav, da tudi v vsakdanje življenje in zasnovo splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite vnašamo nove kvalitete in boljšo vsebino, ki bodo vključevale pametno dogovorjeno politiko brez pretiranih stroškov.

Naše delo mora temeljiti na preventivnem varstvu in varnosti. Ob medsebojnem sodelovanju moramo iskati ustrezna znanja, s katerim bo zagotovljena medsebojna pomoč slehernemu, ki se zavzema za mirno nadaljevanje razvoja, ki bo le z odgovornim delom zagotavljal življenje sedanjih in prihodnjih generacij.

Vsa naša prizadevanja morajo izhajati iz splošnih človeških kvalitet in novo kvalitetno miselnost brez preživetih zasnov, da je naš mir zagotovljen le z vojsko. Smotno trošenje materialnih sredstev nam zagotavlja ekonomski in kulturni razvoj vseh delavcev in občanov in v to vsebino se morajo usmerjati vsa naša zdrava hotenja in miselnost.

Svet prav na tem področju vnaša novitete in ena izmed teh je tudi ta, ki vam jo predstavljamo v tem članku.

Razmeroma malo pišemo o domačih izdelkih – novostih na področju opreme za civilno zaščito, še posebno s področja prve medicinske pomoči.

Prav je, da vam ob tej priliki predstavimo »ŽEPNO DIHALNO MASKO« in njeno delovanje. V svetu podobna naprava obstaja že vrsto let, vendar se je uveljavila predvsem v zadnjih letih z množičnim pojavom aidsa.

Veliko je že držav, v katerih dajejo ponesrečencem in drugim umetno dihanje samo s pomočjo podobnih naprav.

Svojo vrednost ima **žepna dihalna maska** tudi v primerih, ko ponesrečencu, ki krvavi ali bruha, preprosto ne moremo dajati drugačnega umetnega dihanja.

Maska te težave povsem odpravi. Vsekakor pa bo ŽDM dobrodošlo dopolnilo v kompletu torbice za prvo pomoč, prav tako pa bo sčasoma tudi v kompletu za prvo medicinsko pomoč v avtomobilih.

Kakšna je maska?

Žepno dihalno masko sestavlja:

- ustnik z nepovratno zapono in obrazni del (glej risbo!)
- obroček z elastičnim trakom, s katerim se dihalna maska pritrdi na obraz poškodovanca
- v kompletu sta tudi dva para zaščitnih rokavic.

Sam ustnik omogoča vpihovanje ustrezne količine zraka, kljub zgornji membrani, ki je nujno potrebna in zadržuje slino reševalca (Glej risbo!).

Obrazni del maske je oblikovan tako, da se prilagaja različni velikosti obraza.

Kako uporabimo masko?

Najprej si nadenemo zaščitne rokavice, nato pa poškodovančeva usta temeljito očistimo. (Glavo nagnemo v stran.) Potem pokleknejo za poškodovančev glavo, dihalne organe pa mu sprostimo tako, da mu nagnemo glavo nazaj in z obema rokama dvignemo spodnjo čeljust, jo potisnemo naprej in navzgor ter s palcem odpremo usta.

Če poškodovanec po sprostitvi ne začne dihati, mu nagemo dihalno masko in začnemo vpihovati zrak (Glej risbo!).

Z levo roko držimo poškodovančev glavo in otipavamo srčni utrip na vratni žili. Pri vpihavanju zraka v poškodovančeva pljuča opazujemo prsni koš, če se dviga. Način dovajanja zraka ponavljamo na pet sekund, če pa srce preneha delovati, ga kombiniramo z zunanjo masažo srca.

Po uporabi masko očistimo s 70 odstotnim alkoholom, jo shranimo v polivinilasti vrečki in tako pripravimo za ponovno uporabo.

Iz navodila spoznavamo, da je žepna dihalna maska dragocen pripomoček, ki zagotavlja predvsem varno reševanje življenja in varuje reševalca pred možno medsebojno okužbo z aidsom in podobnim.

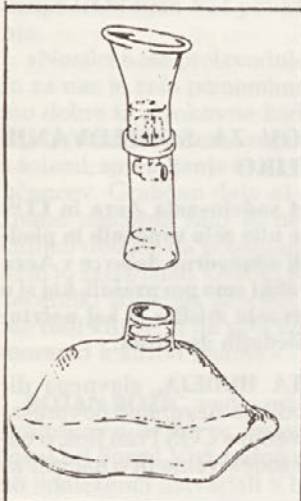
Zavedati se moramo, da je za učinkovito dajanje umetnega dihanja žepna dihalna maska nujno potrebna in imeti bi jo morali vsi udeleženci v prometu, miličniki in gasilci, še zlasti pa ekipe prve medicinske pomoči.

Pravilna uporaba je predpogoj uspešnosti pri reševanju.

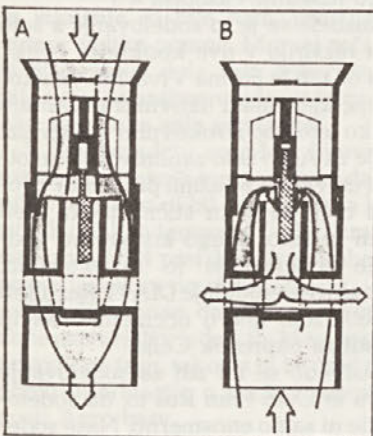
Žepno dihalno masko lahko kupite v lekarnah, pri občinskih organizacijah Rdečega križa in Republiškem odboru Rdečega križa Slovenije.

Dani Zagoričnik

← Žepna dihalna maska (risba)

Uporaba žepne dihalne maske

Delovanje ustnika z nepovratno zaporo

Naš odnos do materinščine

Tretje nadaljevanje

Zastavili smo si zahtevno vprašanje s področja tujk, ki nas velikokrat vznemirjajo predvsem zaradi tega, ker ne poznamo njihovega pomena in jih zato ne razumemo, kasneje nas prenetijo in obenem jezijo, ko se pojavijo v različnih oblikah in zvrsteh, običajno vse do takrat, ko se v takšni ali drugačni jezikovni zadregi ali zmedu oglašijo strokovnjaki z obsežnimi razpravami o njih, na koncu pa mora poseči vmes še naše jezikovno razsodišče.

Odgovorov na to vprašanje je veliko. Od tistih, da se živ jezik spreminja, prilagaja in razvija skladno z drugimi (tujimi) jeziki, da predvsem hiter tehnično-tehnološki napredek v svetu prehitve možnosti pojasnjevanja in posvojitve v jeziku majhnega naroda, da smo se že v preteklosti največkrat zgledovali pri sosedih in materinščini bolj ali manj boleče vsilili celo vrsto pojmov z izgovorom, da v slovenščini ni dovolj ustreznih izrazov. Našteli bi lahko še veliko podobnih mnenj in pogledov, s katerimi bi opravičevali takšno ravnanje.

Eden izmed odgovorov je tudi ta, da se na splošno odpravimo po srednji poti, ki včasih vijuga na levo ali desno.

Resnica pa ni nikoli polovičarska. Naša materinščina je kulturni jezik z vsemi svojimi značilnostmi, ki že stoletja živi na sončni strani Alp in želi v korak s časom.

Za razumevanje in odpravljanje tujk iz našega jezika morda potrebujemo več časa kot pri običajnem učenju materinščine, ali pa vsaj toliko. Nesporno pa je, da smo kar dobro »oboroženi« za odpravljanje tujkov iz našega besedišča. Imamo Slovar slovenskega knjižnega jezika, Slovar tujk, Slovenski pravopis in še nekatere priročnike, ki pojasnjujejo in svetujejo pravilno rabo tujk in obnašanje do njih.

O pisavi in rabi tujk pa zapišimo tokrat naslednje: tujke pišemo v slovenščini na dva načina, v tuji obliki ali po domači izgovorjavi.

V tuji obliki jih pišemo, če so omejene le na ozek krog strokovnjakov ali družbe. Po domači izgovorjavi pa jih pišemo, če so v splošni rabi.

Na splošno pa bomo segli, kot na vsakem začetku, po omenjenih priročnikih in se vztrajno sami »pretolčki« skozi to področje.

Po res kratkem uvodu o tujkah bi v tej nadaljevalki rad opozoril le na ne-

katere izmed njih. Predvsem na tiste, ki stalno bodejo v oči, ko jih prebiramo, ali prepogosto po nepotrebnem uporabljamo.

Poglejmo nekaj primerov:
artikel – blago, predmet
globalen – hkraten, celoten
kvaliteta – kakovost
kvantiteta – količina, množina, število, velikost
kvartal – četrtoletje, trimesečje
plasma – prodaja(nje)
procent – odstotek
team – delovna skupina

Spisek bi bil seveda lahko še veliko daljši, vendar bom vse ostalo prepustil vaši presoji.

Kot pravi Slovenci bomo svoji materinščini vsekakor namenili vso potrebno pozornost in tudi ljubezen.

V rubriki – vaja dela mojstra – bi se tokrat malce držali pri dveh koristnih nasvetih.

Prvi nasvet:

Če določeno pisanje pričnemo z datumom ali številom, tega nikar ne storimo oz. pišimo s številkami. Pravilo lepega vedenja pri pisanju priporoča, da datume ali števila izpisujemo z besedo.

Primer: 16. aprila je bilo srečanje...
Lepše: Šestnajstega aprila je bilo srečanje...

Primer: 100 delavcev iz vse Slovenije...

Lepše: Sto delavcev iz vse Slovenije...

Drugi nasvet:

Grozljivi znak % bomo odslej dosledno izpisovali z besedo odstotek! Tako se bomo otresli slabega načina tekočega pisanja.

Znak za odstotek (%) se bo ohranil le še v finančnih poročilih, kjer bi pisanje z besedo vzelo preveč časa.

Nasvidenje v četrtem nadaljevanju!

Tone Škerbec

Deset let sodelovanja Aera in celodnevne osnovne šole Fran Roš

Letos mineva deset let, odkar je Aero prevzel pokroviteljstvo nad celodnevno osnovno šolo Fran Roš iz Celja.

V začetku je sodelovanje potekalo predvsem na izvenšolskih aktivnostih, nato pa so v tozdu Grafika postali pokrovitelji pionirskega odreda na šoli.

V maju bodo na šoli štirinajst dni potekale mnoge prireditve, proslave in še druge aktivnosti, s katerimi bodo proslavili deset let šole in tudi deset let sodelovanja šole z Aerom.

Za to priložnost je šola s pomočjo Aera in Aero Grafike izdala časopis Dva krat pet, v katerem so prikazali desetletno delo šole. Tudi Uredništvo Našega Aera se je vključilo v delo časopisa Dva krat pet in predstavilo mnenja naših sodelavcev, ki so se in se še aktivno vključujejo v delo na šoli.

Predstavljamo vam torej mnenja Zvoneta Hudeja, Draga Vračuna, Bojana Božiča, Andreja Sušteriča in Staneta Lovrenčiča.

INTERESOV ZA SODELOVANJE JE ŠE VELIKO

Deset let sodelovanja Aera in COŠ Fran Roš je bilo zelo uspešnih in plodnih. Najbolj odgovorne delavce v Aeru in Aero Grafiki smo povprašali, kaj si o tem sodelovanju mislijo in kaj načrtujejo za naslednjih deset let.

ZVONETA HUDEJA, glavnega direktorja podjetja Aero, smo povprašali o sodelovanju s COŠ Fran Roš, o uspehih tega sodelovanja in o načrtih za naprej:

»O pokroviteljstvu nad šolo smo začeli razmišljati takrat, ko smo s šolo že dosegli dobro raven sodelovanja. Aero se je potem tudi formalno odločil za pokroviteljstvo nad šolo. Pokrovitelj šole oz. pionirskega odreda je bila Grafika, saj je na začetku sodelovanje potekalo v glavnem na grafičnem področju (tiskanje časopisa...)

Kasneje se je to sodelovanje s šolo tudi razširilo v dve konkretni obliki. Ena od teh je Forma Viva, likovna kolonija, kjer mladi likovniki ustvarjajo vsako leto pod strokovnim vodstvom. To je za Aero zelo zanimivo, saj so otroci ustvarjali z našimi proizvodi. Moram reči, da je tu stična točka med nami in šolo. Drugo konkretno področje sodelovanja je raziskovalno, kjer aktivno sodeluje DIATI. Rezultati so bili zelo dobro ocenjeni v akciji Mladi za napredek Celja.

Bistveno se mi zdi za sodelovanje Aera in COŠ Fran Roš to, da sodelovanje ni samo enosmerno. Naše sode-

lovanje je širše in tudi učenci COŠ Fran Roš so sodelovali na naših proslavah, raziskovalni krožek je delal tudi na nekaterih naših področjih dela. Forma Viva ne predstavlja samo pomoč Aera v materialu, temveč pomeni tudi prispevek udeležencev kolonije in mentorjev v smislu ugotavljanja uporabnosti naših proizvodov.

Mislím, da ni razlogov, da naše sodelovanje tudi v prihodnje ne bi potekalo tako dobro. Sodelovanje ne sme temeljiti samo na formah, temveč na ljudeh, ki nekaj delajo in želijo. Ne glede na to, da je pionirski odred ukinjen, bodo v Aeru interesi za sodelovanje in tudi na šoli bodo učenci in mentorji, ki bodo želeli sodelovati na skupnih področjih. Ukinitev formalne oblike ne bi smela biti razlog za prekinitev sodelovanja. Naše sodelovanje temelji na skupnih interesih in trajalo bo tako dolgo, dokler bodo prisotni na obeh straneh.«

DRAGO VRAČUN, direktor podjetja Aero Grafika, je o namenih sodelovanja s COŠ Fran Roš povedal naslednje:

»Nosilci naše proizvodnje so grafiki in za nas je zelo pomembno, da dobimo dobre in strokovne kadre. Zaradi tega je tudi naš interes za povezovanje s šolami, spremljanje in navduševanje učencev. Grafično delo ni dobro poznano mnogim, zato se nekako tudi čutimo dolžne, da pomagamo tej stroki in jo razširjamo. Grafiki pa smo tudi začetniki šolskega procesa, saj tiskamo tudi knjige in na svoj način pripomoremo k širitvi znanja.«

BOJAN BOŽIČ, vodja razvojno programске enote Barve, tonerji, je sodeloval pri Formi Vivi zadnji dve leti, ko so udeleženci ustvarjali v barvah Texan in tekoči temperi.

O sodelovanju z udeleženci Forme Vive je dejal: »Na Formi Vivi so otroci preizkusili uporabnost novih izdelkov Aera na nov način. Pred dvema letoma so ustvarjali s Texan barvami za blago in jih preizkusili za hobby namene. Texan barve so bile takrat novost na trgu in dodatne informacije in izkušnje so bile nam, proizvajalcem, v veliko pomoč. Moram reči, da je bil rezultat dela zelo dober, saj je bila nova uporabna vrednost barv Texan za otroke zelo privlačna.

V lanskem letu so mladi likovniki ustvarjali v tekoči temperi, tako da pri njihovem delu ni bil poudarek na klasičnih oblikah tempere. Tudi takrat so na Formi Vivi preizkusili uporabnost novih izdelkov na nov način.

Odločili smo se, da bodo otroci v bodoče ustvarjali v izdelkih, ki se še niso pojavili na trgu, tako da bi že pred tem dobili informacijo o spektru uporabnosti Aero barv.

Povedati moramo tudi, da sem zelo zadovoljen tudi s sodelovanjem obeh mentorjev Forme Vive, Francom Purgom in Blažem de Glerio. Brez njunih izkušenj bi bili tudi naši izdelki drugače narejeni in njihova uporabnost manj pestra.«

ANDREJ ŠUŠTERIČ, tehnični direktor Aero Grafika je ob sodelovanju Aera s šolo dejal:

»Aero Grafika je že znana po tem, da pomaga mnogim na športnem, kulturnem in drugem področju. Zato smo se tudi odločili, da prevzamemo pokroviteljstvo na šoli. Podpisali smo samoupravni sporazum o pokroviteljstvu nad pionirskim odredom šole. Zavzemali smo se, da bi bilo sodelovanje konkretno, plodno in da bi šola z našim pokroviteljstvom nekaj pridobila. Naši sodelavci so bili mentorji mnogih krožkov na šoli, tako šahovski, strelski, planinski, športni in grafični krožek.

Moram reči, da je bilo to sodelovanje najbolj plodno takrat, ko so učenci za nas opravljali določena proizvodna dela. Učenci so zbirali sličice, uvedli pa smo tudi tekmovanje po razredih. Sedaj jim na žalost tega ne moremo več nuditi. Takšno tekmovanje je potekalo kar nekaj let.

Naše mentorstvo in sodelovanje s šolo so nam učenci vračali z mnogimi

kulturnimi prireditvami ob praznikih in likovnih razstavah. Mislím, da za sodelovanje in pokroviteljstvo v prihodnosti ne bi smelo biti ovir.«

ZANIMIVO PRI GRAFIČNEM KROŽKU

V grafičnem krožku so se učenci COŠ Fran Roš naučili, da grafično delo ni povezano samo s črno barvo in da so v grafično tehniko zajete vse barve. Prav to pa jim je z ljubeznijo prenašal naš sodelavec, sedaj že upokojenec, Stane Lovrenčič.

V grafični krožek se je na začetku vpisalo štirinajst učencev, ki so se za grafično delo zelo zanimali. Sestajali so se vsak drugi ponedeljek. Delo krožka je potekalo na sproščen način in z veseljem so si v proizvodnji ogledovali nastajanje časopisa, plakata in etiket. Stane Lovrenčič je dejal, da so si učenci prav z zanimanjem ogledovali proizvodnjo. Namen krožka je namreč bil, da mlade seznani s poklicem grafika. Je morda kdo od članov krožka grafik, smo povprašali Staneta Lovrenčiča. »Ne vem,« je dejal. »Nekoč sem ujel razgovor med fanti in eden od njih je dejal, da ne ve, če je poklic grafika ravno donosen, ker se na šolo pripeljem kar s kolesom!« je zaključil Stane Lovrenčič.

NAŠI MLADI DOPISNIKI – NAŠI MLADI DOPISNIKI

PIONIRSKA KONFERENCA

Za pionirski praznik smo se delegati zbrali na pionirski konferenci, ki je potekala po dnevnem redu. Izvolili smo predsednika delovnega predsedstva in člane. Predsednica je bila Maša Ostruh. Povedala je, kaj vse smo naredili lani. Potem je predlagala, da bi se delegati zbrali po skupinah in pripravili načrte dela organizacij in društev. Ko je čas potekel, smo se vrnili v veliko predavalnico in poročali o načrtih.

Izvedeli smo tudi, da se bo letos pričela KURIRČKOVA POŠTA že oktobra in se bo zaključila julija.

Sprejeli smo sklepe:

- učenci nižjih razredov bodo tekmovali za torto, to bo tekmovanje v disciplini in urejenosti učilnic,
- učenci višjih razredov bomo tekmovali za zmajčkovo torto,
- vsak razred bo urejal svojo oglasno omarico,
- pomagali bomo ostarelim,
- pripravili bomo BOLŠJI SEJEM,
- pomagali bomo sošolcem pri učenju,

– pripravili bomo okroglo mizo o pravicah otrok,

– pripravili bomo proslavo ob deseti obletnici šole.

Tako je bila konferenca zaključena in odšli smo domov.

Nataša Zupančič, 5.a
COŠ Fran Roš Celje

KAJ JE SREČA?

Zanimalo naju je, kaj menijo učenci naše šole o tem, kaj je sreča. Dobili sva veliko odgovorov, preberite jih!

– Če si kaj zaželim in se potem uresniči.

Maja Koštomaj, 4.b

– Kadar sem vesela.

Nataša Nežmar, 3.c

– Kadar mi mama kaj kupi.

Urška Arnuš, 1.a

– Sreča je, kadar se ti kaj posreči.

Damir Milošević, 3.b

– Sreča je, če kaj dobim.

Jan Ivančič, 1.b

Spraševali učenki:

Nežka Ceglar

Nataša Zupančič

Češka vedno znova navdušuje

Češko-Slovaška. Na kaj najprej pomislimo, ko zaslišimo ime te dežele? Na pivo, na Švejska, na češke »knedličke«, na leto 1968 in na poseg Sovjetske zveze, na Jana Palacha, ki se je zažgal, na emigracijo intelektualcev po letu 1968, na prizadevanja po večji demokraciji, »revolucijo« konec leta 1989, na Vaclava Havla...

Približno takšne misli so se mi podile po glavi tistega jutra pred prvomajskimi prazniki, ko smo se pred Kemijo Celje zbirali še v trdi temi. Iva Cvikla so zadolžili, da je pazil na vse Aerovce, udeležence izleta, vseh osem dni na Češkem, Moravskem in Slovaškem. Ko nas je preštel, smo odinili proti Šentilju, našemu izhodu v Evropo. Preko razkopanih cest smo se le prebili do mejnega prehoda in brez težav vstopili v »Evropo«.

Naš prvi daljši postanek je bil v velikem nakupovalnem središču pred Dunajem, kjer smo si lahko napasli oči, povečali naše želje in skesano ugotovili, da je vedno več tistega, kar si ne bomo mogli privoščiti. To pa nam ni vzelo dobre volje in po dveh urah ogledov potrošniških lepot, morda tudi nakupov, smo se odpeljali mimo Dunaja proti Bratislavi.

Na Češkem sem bila pred nekaj leti in mejni prehodi so bili takrat prava trdnjava, ki je morebiti odprla svoja vrata v socializem. Sedaj pa precejšnja razlika! Mejni prehod so razširili, promet pa je bil gost kar v obe smeri. Izginjajo pa tudi širna zorana polja, na katerih seveda niso nič sadili, temveč le odkrivali sledi tistih, ki socialističnega raja niso več prenesli. Mejne obveznosti smo zelo hitro opravili in vstopili na Slovaško, pravzaprav pa kar v Bratislavo, saj se to mesto razteza skoraj do meje z Avstrijo.

Bratislava na prvi pogled ni nič posebnega, prej odbijajoče mesto z mnogo stanovanjskimi bloki, pustimi škatlami, ki so prav neprijetne za oko. Bratislava je velika približno tako kot Zagreb, torej precej veliko mesto, ki pa ga spalna naselja, polna blokov, še povečajo. V mestu pa je opaziti predvsem nakupovalno mrzlico, Avstrijcev in seveda, predvsem Jugoslovancev.

Kljub temu pa Bratislava skriva nekaj, prav prijetnih mestec, starih hiš, urejenih uličic, kjer se je čas ustavil. Ves ta šarm, ki ga je kar nekaj, pa se sramežljivo skriva za zidarskimi odri. Naslednje leto bo Bratislava praznovala 700 let in na to se svečano pripravljajo. Obnavljajo pa tudi grad Devin, ki bo prav ponosno krasil panoramo Bratislave.

Prenočišče smo imeli v nekaj deset kilometrov oddaljenem kraju blizu Modre, ki je eno od vinorodnih središč Slovaške. Pokrajina precej spominja na naše Slovenske gorice, priznati pa moram, da tudi vino, ki je bilo skoraj boljše kot pivo. Pa naj mi pivci piva ne zamerijo.

Malo smo se šli sprehoditi v okolico hotela in naleteli na prav prijetno pivnico in seveda pivo tudi poskusili. Pri tem pa smo se spoznali s Slovakom, ki nas je povabil k sebi domov. Točneje v klet, da smo poskusili njegovo vino. V razgovoru, ki se je razpletal ob kozarčkih vina, smo izvedeli, da se Čehi in Slovaki ne razumejo najbolj (takšna razmerja so nam kar dobro znana, kajne!), da o Moravcih sploh ne govorimo. Jasnejša so tudi mnoga zapletanja ob nazivu Češke, ki sedaj ni več socialistična, med besedoma Češka in Slovaška pa je pomišljaj. Kje pa so Moravci? Zlobneži so rekli, da predstavljajo ravno ta pomišljaj! Razumljiva je potem tudi zmešnjava, ki je nastala drugo jutro bivanja na Češkem, ko smo morali skoraj pospraviti prtljago in se preseliti v drug dom, kajti novi gosti niso želeli bivati v komunističnem domu. Tudi to je ena od značilnosti sodobne Češko-Slovaške republike. Sovraštvo do vsega, kar je ali pa je bilo komunistično. Razumljivo, ali pa tudi ne. Sovraštvo do vsega, kar je ali pa je bilo komunistično. Razumljivo, ali pa tudi ne. Nekaj dni pred našim obiskom je bil na obisku na Češko-Slovaškem papež in vsa država je bila v znamenju papeža. Na oknih smo videli njegove fotografije, spominki vseh vrst so nam bodli v oči na vsakem koraku. Temu pa dodajajo še fotografije, plakate in priponke Vaclava Havla. Vas to na kaj spominja?

Po Bratislavi smo obiskali še Brno, glavno mesto Moravske. Na žalost smo se v tem lepem mestu ustavili le na kosilu, tako da si ga nismo podrobno ogledali. V dveh urah, ki smo jih prebili v mestu, smo si le ogledali nekatere lepote mesta. Povzpeli smo se na stolp mestne hiše in občudovali panoramo mesta Brna. Pogledali smo tudi katedralo, ki se ponosno vzdiguje nad mestom. Slučajno pa smo prisostovali tudi majhnemu koncertu. Skupina pevcev je zapela nekaj cerkvenih pesmi in uživali smo lahko v prekrasni akustiki katedrale.

Odpeljali smo se proti Pragi. Pokrajina, ki nas je obdajala je bila lepa in zelo, zelo skrbno obdelana. Prav za vzor so nam lahko! Po več urah vožnje smo prišli v oziroma pred Prago. Tu pa so se začele naše drobne težavice. Ta dan nismo nameravali obiskati Prage, temveč oditi kar takoj v Melnik, kjer smo tudi prespali. Naša vodička Jana, ki nas je spremljala že od Bratislave,

se ni prav dobro znašla. V zmedu, ki je nastala, smo nekajkrat zašli in si ne načrtovano ogledali še del Prage. Nekateri naši sopotniki so se hudovali, vendar pa je nekdo rekel, na pol v šali in pol zares, da naj bomo kar zadovoljni, saj si bomo tako ogledali več, kot je bilo načrtovano. Pa še res je bilo in mudilo se nam ni nikamor. Prispeli smo v Melnik, se osvežili in namestili v hotelu. Zaradi celodnevne vožnje, smo se nekateri sprehodili v Melnik, mestece z zelo zanimivim starim delom in prekrasnim trgom, kjer organizirajo tudi kulturne prireditve. Pod gradom in cerkvijo smo občudovali sotočje rek Labe in Vltave in se nasmehnili »kazi potu«, ki je ponazarjal tokova rek ter nam povedal, katera reka je Laba in katera Vltava.

Praga nas je presenetila s svojimi lepotami, prenovljenimi zgradbami in urejenostjo. V Prago smo se odpravili sami, s skupnico Aero turistov na dan, ko so se ostali odpeljali v Karlove Vare. Z avtobusom smo se odpeljali v Prago, v center mesta pa nato z metrom. Pripeljali smo se do Vaclovskega trga. Vsem tako dobro poznanegal Vaclovski trg, s tako pomembnimi dogodki! Podstavek spomenika svetega Vaclava uporabljajo za stenčes, za oglaševanje, za sporočila... Gneča okrog spomenika je vedno velika. Malo naprej od spomenika pa je mesto, kjer je zaradi voska sveč, ki so jih prižigali Pražani, nastala skoraj nekakšen »spomenik«. Sveče še vedno gorijo, veliko pa je tudi cvetja, fotografij... V času pred 1. majem so podpisovali peticijo za Litvo in v njej sporočali, da Litvanci niso sami.

Odpravili smo se proti staremu trgu z znano uro Orloj. Še preden smo prišli na stari trg, smo se povzpeli na stari stolp in občudovali panoramo, Hradčane v ozadju in še druge lepote Prage. Stari trg je ves prenovljen in ogledali smo si ga lahko v njegovem največjem sijaju. Reka turistov, razumite to dobesedno, se je stekala proti Orloju. Mi pa smo se vsedli za mize, ki so jih razpostavili nedaleč stran od Orloja, naročili beherovko in od daleč občudovali menjavanje apostolov na Orloju.

Karlov most je bil ves posut s turisti in s Pražani, ki so prodajali spominke in s tem poskušali zaslužiti kakšno krono. Povedali so nam, da je njihova povprečna plača 80 nemških mark. Priznati morate, da je to zelo malo in da smo se počutili kot zelo bogati turisti. Posebno še, če smo naleteli na zelo ugoden tečaj. Menjali smo na črno in tudi o tem bi se dalo napisati marsikatero vrstico. Hradčanski grad v vsem svojem sijaju sprejema tuje državnike ravno tako pa turiste, ki jih je bilo res veliko. Za moj okus preveč! Tudi Jože Plečnik je pripomogel k si-

jaju Hradčanov, saj je bil v času med obema vojnama glavni praški arhitekt. Na vseh štirih straneh Hradčane stražijo vojaki in izmenjava straže je za oko prav prijetna. Ogledali smo si še cerkev svetega Vida, Zlato uličko in se spustili proti Karlovemu mostu.

Preveč je še vtisov, lepih spominov na Prago in njene lepote. Uživali smo ob spomeniku Bedricha Smetane blizu Vltave, v Švejkovem Flecku in črnem pivu, ob beherovki... Prehitro pride slovo od tako lepega mesta, ki smo mu z našim obiskom odgrnili le nekaj tančic. Ostalo pa nam je še vedno skrito in čaka na naslednji obisk. V Pragi in na Češko-Slovaškem.

Jasne Rode

ČLANI

SOBOTA – NEDELJA

Tekmovallec	Teža v gramih	Dnevna uvrst.	Teža v gramih	Dnevna uvrst.	Negat. točke	Skupna uvrst.
1. Šalamon Bojan	4000	1	7975	1	2	1
2. Maslo Drago	3700	2	2375	3	5	2
3. Tisovec Jože	1276	6	4750	2	8	3
4. Nidorfer Maks	1400	5	2075	4	9	4
5. Mauer Bernard	2000	3	1525	7	10	5
6. Maček Avgust	1700	4	1675	6	10	6
7. Turk Marjan	1026	8	1425	8	16	7
8. Čremošnik Brane	1100	7	1000	10	17	8
9. Kunej Karel	–	–	2075	4	19	9
10. Srebot Igor	600	10	1125	9	19	10
11. Mihelič Borut	700	9	950	12	21	11
12. Vaš Boštjan	378	11	975	11	22	12
13. Jagrič Alojz	350	12	700	14	26	13
14. Gnilšek Albert	325	13	750	13	26	14
15. Podgoršek Vojo	–	–	–	–	–	15
Skupni ulov	18555		29375		Skupaj	47930

MLADINCI

SOBOTA – NEDELJA

Tekmovallec	Število rib	Dnevna uvrst.	Število rib	Dnevna uvrst.	Negat. točke	Skupna uvrst.
1. Maslo Andrej	29	1	16	1	2	1
2. Gnilšek Tina	26	2	15	2	4	2
3. Čremošnik S.	17	4	9	3	7	3
4. Štolfa Tomaž	18	3	2	5	8	4
5. Mihelič Blaž	10	5	4	4	9	5
	100		46		Skupaj	146

ŠPORTNO RIBIŠKO DRUŠTVO AERO CELJE

Tekmovanje v Červarju

Člani športnega ribiškega društva Aero za morski ribolov smo 19. in 20. maja uspešno izvedli dvodnevno tekmovalno v Červarju.

Tekmovanja se je udeležilo 15 članov in 5 mladincev. Posebej razveseljivo je, da so v primerjavi z lanskimi letom, ko so bili ulovi bolj pičli, letos tekmovalni rezultati že na precej visoki ravni. K uspešnem ribolovu so nam pripomogli tudi ugodni vremenski pogoji.

V petek zvečer smo imeli zbor, na katerem smo seznanili vse tekmovalce o propozicijah tekmovalnega in žrebali mesta v čolnih. Po uradnem delu smo imeli prijetno tovariško druženje ob ribah in malvaziji.

V soboto smo se ob 7 uri in 45 minut zbrali na obali, kjer smo razdelili vabo, se vkrcali in odpluli na tekmovalni akvatorij, kjer smo od 9. do 14. ure skušali doseči čimboljši ulov.

V nedeljo je bil tekmovalni del podoben sobotnemu, s to razliko, da smo s tekmovalcem pričeli že ob 8. uri. V soboto nas je cel popoldan neusmiljeno pražilo sonce in morje je bilo zelo mirno, v nedeljo pa smo imeli za ribolov idealne pogoje; bilo je oblačno, tu in tam je padla kakšna kaplja dežja. Prvi del dopoldneva je pihal severnik, drugi del, pa zmerna burja, ki je morje rahlo nakodrala. Ti pogoji so se seveda odražali tudi pri tekmovalnih rezultatih:

Kot je razvidno s startne liste, smo v soboto ujeli 19.555 kg rib, v nedeljo pa 29.375 kg rib. Po tej plati je tekmovalne izjemno uspelo, posebej še, če upoštevamo dejstvo, da naše društvo deluje komaj leto dni.

Prvih šest plasiranih bo društvene in aerovske barve zastopalo na republiškem prvenstvu 23. septembra v Piranu. V planu imamo še udeležbo društvene ekipe na pokalnem tekmovalju za zlatega arbuna v Rovinju in na podobnem tekmovalju v Raši ali Poreču.

V planu za letošnje leto imamo še eno društveno tekmovalno in zaključek sezone oktobra v Červarju.

Ubadamo pa se s finančnimi težavami, saj letos delujemo brez dotacij. Upamo, da se bodo finančne razmere v naših dveh podjetjih uredile in bomo dobili vsaj nekaj sredstev za delovanje društva. Naše društvo namreč združuje delavce iz obeh Aerov, pa še nekaj zunanjih članov imamo. Ob tej priliki še enkrat vabimo vse, ki bi si želeli na morju naloviti večerjo, da se včlanijo v naše društvo.

Bojan Šalamon

SPOMINJAŠ SE JE

Z glasnim jokom si oznanil svoj prihod.
Razpet med ničevostjo in vstajanjem
si primeril svoj prvi korak,
se ji zmagoslavno nasmihal –
izgovarjajoč svoj prvi ma-ma.
Njene nežnosti in ljubkovanja
sta omilili vse šolske zadrege,
mladostne ljubezni...
Odrasel si...
Hote poletel si iz varnega naročja,
zavetja in tolažbe.
Izbojeval prostost si zase.
Moral si!
Pa vendar...
Mar nisi opazil, da je odšla?
Povsem tiho, kot zna le mati.
Danes te boli.
Potreben tolažbe se je spominjaš...
Rad bi proslavljal svoje rojstvo,
se ji nasmehnil,
jo obdaril s tisoč toplimi besedami.
Prepozno!
Toneš v spominih svojega prvega kora-
ka,
prve besede in joka...
Razpet med življenjem in smrtjo se za-
veš:
»Nikoli več je ne uzreš...«

Valerija

IZŽREBANI REŠEVALCI KRIŽANKE ŠT. 4

1. nagrada – 80 dinarjev: Vida PILINGER, Dramlje
2. nagrada – 50 dinarjev: Mira JEZOVŠEK, DSSS
3. nagrada – 35 dinarjev: Ana KOLAR, DSSS
4. nagrada – 25 dinarjev: Marjan KENDA, Vzdrževanje
5. nagrada – 25 dinarjev: Marija ŠERE, Šempeter

Nagradno križanko številka 5 pošljite v Uredništvo do 30. junija 1990. Naš naslov je že znan, vendar ga kljub temu ponovno navajamo: AERO DSSS, Kadrovsko splošni sektor, Kocenova 4, Celje, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Veliko uspeha pri reševanju križank!

Celje - skladišče
D-Per

452/1990

1119901464,5

COBISS

FEBRUAR MAREC APRIL JUNIJ		TOČKA SPOJA	GLAVNO MESTO ZANJE	ŽENSKI BLAS	ALK	ATEK	UMRLI HRV. GLED. IGRALEC (IVO)	IZDELAVA TKANIN VA STATVAM		
ZNAČILN. SLAVEGA DRŽAVNA BLAGAJNA									PARK V LJUBLJANI	
PLAVALNI SLOG									OFICIR	ISTRI PODZEMNI TUNEL
PLEME- NITAŠ										LAUTAN SL. MESTO OB DRAVI
DISNEY, RACMAN				NOG. KLUB IZ NISA ELDA VILGR						GR. BOG MSTIRJEV LETALO
LOGATEC						NEŠAJNA SOLATA				
• CERNICA • UMEC • PLANINA						REGULA- TOR EL. NAPETOSTI				VELEUM
• BOŠONJA • LITIJ VRH V ČRAJ GORI			TARZA- NOVA OPICA	JUNAK ENEIDE	ŽENSKA, KI SE POTEGUJE ZA SLUŽBO		LANA TURNER		SL. PISEC (SASA) 2	PIANIST BERTON- CELJ
PISANA PTICA DEVKA							PRIPADNIK AZIJ. NARODA			
UPRAVNA ENOTA							ANDRIČ PARNA KOPEL			NIKELO VRTANO ORODJE
DEL HRBTI- NICE							KOŠARK. TRENER (PETAR) ZAGORICA			WAS AERO
SRBOHRV. IN NAŠA ČRKA			AJDOVA MOKA PREB. EGIPTA				ANTON OCVIRK	NEHEC (ZANIČ- LJIVO)	VIDA JUVAN 1000 KG	AUTOR: JANEZ KORENT
FIGURA PRI ČETVORKI			GL. MESTO GANE	PISATELJICA ROMANA O PREŠERNU						STRUK- TURA
SPODNJA OKONČI- NA				OBJEKT ZA PRENOS EL. ENERGE SPRETNOST						
RIBJE JAJČECE					KRAJ PRI OPATIJ		DODATEK K POGODBI			
SIBA					DARUVAR ZEHELJ. PLIN		RADIJ	SL. ŠAHIST (JANEZ) TOKOVNI OBJEKTNIK		
IZPUŠČAJ						NASAD OB HIŠI STAR SLOVAN			JOZICA SVETE PAPIRN. POKRIVALO	
OSEBNI ZAJMEK			TOČAJ MONGOL. VLADAR						ZMOŽNOST ZAZNAVE JOSIP STAITAR	
POTOMEČ				KARENINA ANTON ASKERC			SRB. PISEC (MLADEN)	PRIŠTINA		
POBIRA- LEC NAROCNINE							GEOMETR. POJEM			
JEDRO, PRAVI POMEN SALE									LUKA U IZRAELU	